

Tabor

1946

RUPNIKOVO LETO

1986

1986

EL FORTIN

7-8

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov ● TABOR je last in vestnik Tabora SPB ● Mnenje Tabora SPB predstavljajo članki, ki so podpisani od glavnega odbora ● Izdaja ga konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič ● Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo Lic. Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

TABOR is the voice of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos ● Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires, Argentina.

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 362-7215

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 300.434.

NAROČNINA: A 5.00, Južna Amerika 10 dolarjev, Evropa-Avstralija: 12 dolarjev, ZDA in Kanada 12 dolarjev (zračno paketi). Letalska naročnina za vse države 15 dolarjev.

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: Inž. Anton Matičič — Río Colorado 1806 — (1686) Hurlingham — Bs. As. — Argentina.

V S E B I N A

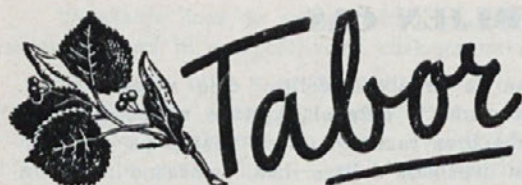
Tiempo perdido — 97; Zgubljen čas — 98; Boljševizem (Gen. L. Rupnik) — 98; Ob 40-letnici smrti gen. M. Nedića (Slavko Skoberne) — 103; Argentina in moji vtisi (Jože Cerar) — 107; Leto 1985 in črna, črna gora... — 109; Melanholija (D. O. Jeruc) — 112; Mirko Javornik - umrl — 113; Mnenja in vrenja — 114; „Faraonske“ zamolčane skrivnosti (Tone Šušteršič) — 118; Naši možje — 121; K „Poročilu o položaju na Gorenjskem“ (J. C. - Jože Žerovnik) — 123; Naši mrtvi — 126; Spominska proslava — 126; XVII. Redni letni občni zbor „Rožmanovega doma“ — 127; Prejeli smo — 128; Darovali so — III.

Rev. V. Kozina: Slovenija, dežela moje radosti in moje bolečine (353-368)

NAŠA NASLOVNA SLIKA

Dne 11. avgusta 1944 je gen. Leona Rupnika za njegov 64. rojstni dan prišla pozdravit tudi številna delegacija primorskih Slovencev (zaradi formata klišeja je na sliki viden samo majhen del udeležencev), ki je „Voditelju Slovincu“, kakor je stalo na karti, ki je darilo spremljala, poklonila umetniško izdelano viteško bodalo.

PORAVNAJTE NAROČNINO!

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovine!

Julio-Agosto 1986

BUENOS AIRES

Julij-Avgust 1986

TIEMPO PERDIDO

La suerte de la división social del trabajo en el futuro, constituye el problema central del marxismo como así también la dificultad principal frente a la cual se encuentran los comunistas en los países donde están en el poder.

Por haber prometido a la humanidad una sociedad sin clases, cuyo advenimiento está condicionado por la eliminación total y completa de cada clase de división social del trabajo, con la abundancia simultánea de productos, que puede dar a los hombres solamente una división social del trabajo aún más desarrollada que la de hoy, los comunistas actualmente se encuentran en la muy penosa situación de no saber si deben optar por la conservación de la división social del trabajo, abandonando el sueño de la sociedad futura sin clases pero con la pobreza de la humanidad más primitiva.

El comunismo, como una sociedad sin clases pero en abundancia de productos, ideado por Marx y Engels, muestra cada día, con una evidencia mayor, ser un sueño imposible de realizar.

Las personas que entran en discusiones sobre el comunismo con los marxistas, antes de hundirse en los detalles del marxismo, tienen todo el derecho de pedir a los comunistas, la aclaración de este problema fundamental, que es la suerte futura de la división social del trabajo y de sus efectos sobre la sociedad, dejando para después todo lo demás.

Porque si el objetivo final de un esfuerzo es una imposibilidad o un absurdo, cada paso dado en tal sentido, o sea tras la realización de tal objetivo, es simplemente tiempo perdido.

ZGUBLJEN ČAS

Glavni problem komunizma je družbena delitev dela v prihodnosti. To je tudi osnovna težava komunizma v državah, kjer je na oblasti.

Človeštvu so obljubili družbo brez razredov. Njen nastop pa je vezan na popolno uničenje vsake vrste družbene delitve dela. Istočasno pa mora nastopiti izobilje proizvodov, kar pa more dati ljudem samo še bolj razvita delitev dela, kot jo poznamo danes. Komunisti so torej dandanes v zadregi, ker ne vedo, ali morajo obdržati sedanjo delitev dela in opustiti sen brezrazredne družbe, katere rezultat bi bila ubožna primitivna družba.

Komunizem, brezrazredna družba toda z bogastvom proizvodov, kot sta si ga zamislila Marx in Engels, postaja vsak dan bolj očitena sen, nemogoč da se uresniči.

Kdorkoli, ki začena s komunisti razprave o marksizmu ima, predno se izgubi v podrobnostih marksizma, vso pravico zahtevati od komunistov, da mu razjasnijo ta bistveni problem: družbena delitev dela v prihodnosti in njeni vplivi v družbi. Pozneje naj pa načne vse ostalo. Kajti, če je končni cilj nekega napora nekaj nemogočega ali pa absurd, je vsak korak, ki ga izvršimo v smeri dosege tega cilja enostavno zgubljen čas.

Gen. Leon Rupnik

B O L J Š E V I Z E M

(Nadaljevanje)

Po Kerenskega februarski revoluciji l. 1917 si je boljševiška stranka oktobra istega leta v strahotno krvavem prevratu prisvojila oblast v Rusiji.

Takoj po svojem prihodu na oblast so začeli boljševiki uresničevati marksistični program, na katerega so prisegli. Inteligenci in kmetu so odvzeli lastnino. Diktatura proletariata je zasidrana in zagotovljena v državni oblasti.

Proizvodna sredstva in dobrine so državna lastnina. Fanatično so uresničili izenačenje dohodkov; prav tako tudi enakopravnost spolov. S tem so uničili voljo do dela pri umskih kot pri ročnih delavcih. S takim postopkom so pretrgali duševne vezi ruskega človeka z zemljo, družino in domovino.

Neizmerno bogastvo Rusije je zares dovoljevalo brezobzirno in blazno uresničenje načela enakosti — vse dotlej, dokler ni bila prizadeta gospodarska substanca. Ker so ubili individualnost ruskega človeka, so bile razbite tudi osnove življenja narodne skupnosti vseh narodov in plemen, ki živijo v Sovjetski zvezi, da pri tem niti ne omenjamo iztrebljenja vseh verskih vezi. Razuzdanosti in sprostitvi najnižjih nagonov so bila vrata odprta na stežaj.

Vprašanje časa je samo, doklej se bo nadaljevala ta špekulacija na račun žilavosti in potrpežljivosti ruskega naroda. 1)

Ker so se tako v prvih letih boljševiškega vladanja začele uresničevati marksistične dogme na gospodarskem, kakor tudi na družbenem področju, — se je pokazalo, da v teh kolektivističnih oblikah ruski človek — predvsem pa ruski kmet — ni mogel razviti svoje delovne sile. Poročilo nemškega poslanika iz leta 1933 ugotavlja takole: „Pri izvedbi kolektivizacije je popolnoma odpovedal osnovni proizvodni činitelj: človek.“

Poleg tega je za uresničevanje velikopoteznega boljševiškega načrta za izgraditev SSSR primanjkovalo strokovnih moči; tako med delavci, kakor tudi med podjetniki. Zaradi vsiljene eksploatacije so postopoma zapravili gospodarske rezerve te v vseh naravnih proizvodih nekoč tako neverjetno bogate in ostalemu svetu komaj odprte dežele. Posledice so bili nemiri in lakota. Marksistična praksa se je izkazala za protiprirodno; ruske zemlje ni mogla oploditi, temveč je pomenila najbolj surovo nasilje nad ruskim življenjem, ki mu je nujno morala slediti reakcija.

Z najbolj brutalno uporabo svojih na novo ustanovljenih instrumentov oblasti, t. j. ČEKE in GPU je boljševizem poizkusil spremeniti in ohraniti nestalni položaj; toda moral je ubrati nova pota za zagotovitev svoje oblasti. — Z drugimi državami je sklenil dogovore o vsakovrstnih dobavah. Iz vseh držav je najel tuje izobraženstvo, ker je prej v svojem besu (toda v lastno škodo!) iztrebil rusko inteligenco. Tako so morali sedaj tuji inženirji, kemiki, gradbeniki in strokovni delavci napraviti načrt za izgradnjo „proletarskega raja“.

Za kritje dolgoročnih kreditov so začeli boljševiki z nasilnim izvozom po dumping cenah vseh poljedelskih, gozdarskih in rudniških proizvodov, prav tako tudi proizvodov prisilnega in brezplačnega dela ruskega človeka. Jasno je, da je imel tak način izgradnje boljševiške države za posledico pomanjkanje sredstev za notranje življenje ruskega naroda. Sovjetska država ni mogla več prehraniti svojih državljanov. Leto za letom so umirali — in še umirajo — stotisoči Rusov — od lakote. 2) Drugi milijoni sovjetskih državljanov pa životarijo v pomanjkanju in zro v propast, ki jim preti. Sovjetski raj je v resnici najstrahotnejši pekel!

Ob danih pogojih v ruskem življenju pa imajo seveda tudi „pjati-ljetke“ boljševiške vlade samo beden uspeh. Praktičnega protidokaza za ta boljševiški neuspeh pa ni!

S tem, da je nekako uveljavljal metode zapadnih demokracij, je boljševizem navidezno odvrnil svojo marksistično obleko. A nikar se ne varajmo: v SSSR se boljševizem zaradi te goljufije ne bo sprevrgel v

- 1) Gen. Leon Rupnik, ki je do obisti poznal ruski narod, je že januarja l. 1938 predvideval disidentstvo, oporečništvo 70.—80. let tega stoletja. — Op. prireditelja.
- 2) Še leta 1936 SSSR mora uvažati iz kapitalističnih ZD Severne Amerike in celo — daljne Argentine milijone ton žita. In predboljševiška Rusija je bila žitnica sveta! — Op. prireditelja.

oblike zahodnih demokracij! Resnični življenjski obraz boljševizma bo navkljub temu, navkljub tej šahovski potezi (Rusi so šahovski mojstri!) nosil svoj svojski pečat!

Tako nam je sedaj jasno, da vzrok za vzpostavitev boljševiške vlade v Rusiji ni bil nikak gospodarski ali družbeni poizkus, temveč je šlo vse delovanje izključno in samo za tem, da okrepi v Sovjetski zvezi praktično izoblikovano politično gibanje po načelu sile, t. j. totalnega nasilja nad življenjem narodov. —

Ustanovitev posebnih delavskih „udarnih“ skupin — sestavljajo jih po podjetjih sami fanatični boljševiki z večjimi dninami — pomeni prvi odstop od komunističnega načela: za enako delo enak zaslužek. — Uvedba Stahanovskega sistema pa gre celo daleč preko ciljev evropskega „akordnega“ sistema: inženirji in delavci-specialisti so bolje plačani! — V zadnjem času so dali kmetu, ki so ga prej prisilili v kolektiv, hišo in vrt, da bi vsaj nekoliko mogel po svoje životariti. — Poleg teh razlik v delu in precejevanju dohodkov so boljševiki tudi vojski vrnili čine. — Posameznim narodom Sovjetske zveze so podelili nekakšne narodne „avtonomije“; seveda le z namenom, da bi na novo vznikle narodne sile tem bolj izkoristili — zopet za boljševizem.

Vse te „ugodnosti“, ki so jih dali narodnemu življenju, seveda niso mogle niti malo spremeniti notranje izgrajenosti sovjetskega reda, kakor tudi niso spremenile boljševiških ciljev in načrtov za — diktaturo nad vsem svetom. Ostali so isti cilji in načrti, ki pa se do ostalega, nesovjetskega sveta kažejo v taktično zelo premetenem in dalekosežnem — imperializmu.

Vsa ta navidezno demokratska prizadevanja niti najmanj ne spreminjajo pravega obraza Sovjetske zveze. Osrednja diktatura boljševiške partije obstaja neizpremenjena.

Prav zato je treba dvojno igro boljševiških mogotcev razkrinkati!

V SSSR navidezno in iz propagandnih razlogov oznanjajo nekakšno približevanje k prirodnim življenjskim oblikam ruskega naroda, se pravi, boljševiki žonglirajo v omejenem smislu z njim toliko osovraženim — nacionalizmom. — Izven meja SSSR pa v vseh deželah in pri vseh narodih še nadalje z vsemi sredstvi propagirajo in vsiljujejo stara internacionalna marksistična načela.

V Sovjetski zvezi boljševizem uzakonja prisilno delo, izven nje pa poziva na boj proti „kapitalističnemu“ izkoriščanju delavcev.

Izven Sovjetske zveze borba boljševikov za „pacifizem“ in „razorožitev“ — v njej orjaško oboroževanje in organiziranje vojske za ofenzivo.

Povsod po svetu poziva boljševizem na boj proti imperializmu, v Sovjetiji, kjer vlada sam, pa imperializem vsestransko pospešuje.

Čeprav se bo politika danes vladajočih boljševiških mogotcev Sovjetske zveze, ki so podlo zaslužili vsak najmanjši odtенок narodnega življenja, že po zakonu narave same prej ali slej zrušila pod mogočnim udarcem (če ruski narod seveda ni sprijaznjen s svojo lastno propastjo), vse-

kakor ne smemo podcenjevati moči boljševikov; saj njih moč temelji predvsem v gospodarski neizčrpljivosti ruske zemlje. Boljševiška Rusija je prav sedaj začela s ponovnim poizkusom, da rusko bogastvo v surovinah, rudah in poljedelstvu s pospešenimi delovnimi metodami, motorizacijo in industrializacijo izkoristi toliko, da ne samo doseže gospodarsko silo zahodnih demokracij, marveč da to silo daleč prekosi in da se tako slednjič pojavi kot uspešen konkurent na svetovnem trgu. Danes dela Sovjetska zveza celo propagandni poskus, da nastopa kot delodajalec v tistih državah, ki svoje milijonske množice brezposelnih ne morejo zaposliti, ter s tem spravlja te države v odvisnost od sebe. 3)

Če bodo vsi ti boljševiški načrti uspeli, še ne vemo. Osebnost sem prepričan, da ne bodo, ker so doslej boljševiki dokazali, da niso sposobni organizirati gospodarstva v svoji državi in izkoristiti neizmernega ruskega bogastva sami — brez tuje pomoči. Sovjetska občevalna sredstva tudi dan za dnevno jadikujejo, kako zaradi organizacijske nesposobnosti upravnega in izvršnega gospodarskega aparata porazdelitev materiala in proizvodnih sredstev nikakor ne deluje, kako ogromne količine najvažnejših produkcijskih dejstvenikov propadajo, kako gospodarstvo in industrija zaradi katastrofalnega nerada v prometu bolj in bolj izgubljata na svoji moči.

V resnici pa vse uspehe boljševiškega napora, ki jih dosežajo s suženjskim prisilnim delom svojih narodov, 100% izkoriščajo samo za oboroževanje, za organizacijo in izpopolnitev rdeče vojske. Z naraščanjem te vojaške sile pa istočasno v svetu narašča tudi pomen zunanjepolitične moči boljševizma. Boljševiki to spretno izkoriščajo, tako pri propagandi za sovjetsko ureditev tujih držav, kakor tudi za aktivno pomoč komunističnim agentom po vseh državah sveta.

Enotnost sovjetskega režima in komunistične internacionale lahko na kratko opišemo takole:

Svetovni propagandi in aktivni borbi boljševizma najbolj koristi centralno vodstvo tako sovjetske države same, kakor tudi komunistične internacionalnosti. Oboje je v Moskvi združeno v eni sami roki. (Stalin, oče vseh narodov!) Tako propaganda, taktika, financiranje in vodstvo uporov, revolucij, puntov, štrajkov itd. mnogo lažje in bolj enostavno deluje. Sami veste iz časopisov, v katerih deželah sveta in kakšne uspehe je imel boljševizem do danes. 4) Operiral je v smeri najmanjšega odpora. Kjer vladajo gospodarske krize in politični kaos, ali pa, kjer se dežele nahajajo v kakšnih drugih neprilikah, lahko vedno uspešno započenejo z delovanjem tamkajšnji komunistični eksponenti. Povsod in vedno, kjer je mogoče načevati kakšen del naroda proti drugemu, Moskva preži na plen in ponuja po lastnih sekcijah svojo velikopotezno finančno, materialno in moralno pomoč.

Pri tem Moskva pravilno računa s kratkovidnostjo poedinih vlad in

3) Danes orjaški električni projekti itd. — Op. prired.

4) Kuba, centralna Amerika... Nikaragva... — Op. prired.

z omejenostjo nekaterih državnikov in diplomatov. Najboljši dokaz za to je sprejem Sovjetije v „Društvo narodov“, kjer je Walach Finkelstein-Litvinov podpredsednik. 5)

Prí vsem tem delovanju pa se postopek boljševikov vedno prilagodi krajevnim pogojnostim; — tako gibek in neopazen je, da je njegove namere o pravem času često celo zelo težko spoznati. Boljševizem si je zelo spretno prisvojil tudi metode spletkarjenja in zaslepljanja „visoke diplomacije“. V primeru španske državljanske vojne smo npr. lahko videli, kako je Finkelstein-Litvinov javno proglašal „nevmešavanje“, istočasno pa z neverjetno drznostjo oskrboval rdeče z ogromnimi količinami vojnega materiala in z moštvom. (Mednarodne brigade!) — Prav tako so tudi oblastniki SSSR dali leta 1936 novo „demokratsko“ ustavo z namenom, da bi preslepili inozemstvo o resničnem značaju boljševiške vladavine.

Temu nasproti je potreba poudariti kot prave znake boljševiškega režima:

Osrednjo oblast enega samega vsemočnega diktatorja in majhne revolucionarne klike.

Edinstveno vodstvo državnega aparata — boljševiške partije.

Najbolj brezobzirno izkoriščanje dela, ki ga opravljata kmet in delavec — prisilno delo.

Brezobzirno gospodarsko izkoriščanje vseh narodov v SSSR.

Z izjemo neznatnih parcelic uničenje zasebne lastnine in izkoreninjenje na zemljo navezanega domačega prebivalstva — prisilni kolektiv.

Imperialistična finančna in trgovska politika — gospodarski pritisk na inozemstvo.

Zunanjepolitična izzivanja in prevare, ki imajo en sam namen — prikrivanje politične ekspanzije.

Čezmerno oboroževanje — priprava za napadalno vojno.

Če dodamo vsemu temu še nasilno utrjevanje sovjetskega režima s terorjem, bo vsakomur, ki še ni popolnoma slep, jasno, da je pod takim režimom nemogoča kakršnakoli „socialna izgradnja delavske domovine“ — in, da kaj takega sploh ni namen rdečih oblastnikov.

Meje so zastražene, da bi prebivalcem preprečili beg, sistem potnih dovoljenj pa onemogoča prebivalcem SSSR svobodno kretanje celo v mejah same države. Neštevilne odredbe in grožnje služijo samo za to, da predpisujejo potek življenja sovjetskih državljanov. Razum je uklenjen in vsaka težnja za duhovnim znanjem je kaznovana kot krivoverstvo in izdaja.

Nekateri narodi vsa ta dejstva jasno vidijo. Ti narodi tudi dobro vedo, da njihov „biti ali ne biti“ zavisi od njihove močne volje. Zaradi tega skušajo preprečiti z naporom vseh združenih narodnih sil uničenje svojega svojstvenega narodnega življenja, ki jim ga pripravljajo sile v službi boljševizma. —

(Sledi)

5) Po minuli vojni proslula pravica veta v Združenih narodih itd. — Op. prired.

Ob 40-letnici smrti generala Nedića

Četrtega februarja 1986 je preteklo 40 let, ko je padel (?) skozi okno s tretjega nadstropja stavbe v ulici Knjeginje Ljubice št. 21 v Belgradu in treščil na kamnita tla predsednik srbske vlade general Milan Nedić.

Pred 30 leti sem bral srbski zdomski časopis, ki je pripisal ta zločin komunistom s trditvijo, da je ta véliki srbski rodoljub končal življenje potem, ko je v času nemške zasedbe modro reševal usodo narodno zavednega srbskega naroda, približno takó kot ljubljeneč českega naroda Jan Masaryk, katerega je sovjetska NKVD zaradi njegove demokratske miselnosti na Nediću podoben način ubila.

JKP v knjigi „Bojevniki za mir — v plamenih vojne“ v slovenskem prevodu (1984) trdi, da se je „generalu Nediću posrečilo iztrgati stražarju, ki ga je vodil k oznovskemu preiskovalcu, in da je iz strahu pred odgovornostjo pred procesom in zasluženó kaznijo skočil čez okno.“ Prevajalec srbskega izvirnika („Ratnici miru“, 1979) Janez Kajžer je ta dogodek na 163. strani po oznovskih navodilih prikrojil za slovensko ljudstvo po svoje. Pri tem ga je vodil glavni urednik Borut Ingolič.

Srbska vlada z generalom Milanom Nedićem na želu je 3. 9. 1944 po nemškem razglasu Belgrada za operativno področje zapustila prestolnico. Preselila se je v Semmering pri Dunaju, Nemci pa so prevzeli oblast v Srbiji. Generala Nedića so spremljali T. Tasa Dinić, dr. M. Spalajković, A. dr. Cincar Marković in Ljotičevac B. Nikić. Dinić je bil obveščevalni častnik kraljeve vojske in narodni poslanec. Ljotičev Zbor je zapustil Srbijo 4. oktobra, D. Jovanović 5. oktobra 1944. Francoske oblasti so Jovanovića po zasedbi zaprle v Bregenzu (Avstrija) in ga 12. julija 1945 izročile Titu. Komunistična justica ga je sodila skupaj z generalom D. Mihajlovićem.

Nemci so Dunaj pripravljali za Madžare, ki so hrabro branili Budimpešto pred Sovjeti. Hitlerjev spor s Hortyjem je povzročil, da se je nekaj madžarskih divizij predalo Sovjetom. Nedićeva vlada se je 16. oktobra preselila v Kitzbühel, avstrijsko turistično mesto. Ačimović Milan je zastopal v vladi Mihajlovićevo skupino in iskal zveze z Angleži in Amerikanci. Božidar Bečarević in S. Vujković sta z Nedićevim dovoljenjem odpotovala v Italijo, da bi navezala stike z zavezniki. Ti so ju zaprli in izročili Titu. Njuna sodba je bila enaka tisočem žrtvam podivjane Ozne. Churchill in Stalin sta že zapečatila jugoslovansko usodo, dr. Šubašić je podpisal sporazum med kraljevo vlado in Titom, kralj je zapovedal vsem rodoljubom pokorščino edinemu poveljniku v Jugoslaviji — Titu.

Ameriški polkovnik Mielewit je 18. januarja 1946 izročil generala Milana Nedića oznašu Andriji Pajeviću. Amerikanski polkovnik je nosil sovjetsko odlikovanje „Rdečo zvezdo“ za junaško srečanje s Sovjeti na Elbi. Pajević se je najprej polastil Nedićevega pasu s 50 zlatniki. (Poglavje o sov-

ražnem zaledju — stran 163.) Amerikanski podporočnik Weis je spremljal Nedića z oznaš v zaplenjenem avtomobilu preko Solnograda, Budimpešte in Subotice v Beograd.

Ljubezen do srbskega naroda

Znana so prizadevanja kneza Pavla in Cvetkovićeve vlade, v kateri sta bila tudi dr. M. Krek in dr. Kulovec, za sporazum z Nemci leta 1940 in 1941. General Milan Nedić se je po zasedbi Srbije prizadeval urediti razmerje z Nemčijo. Njegova skrb za ohranitev srbskega naroda je spremljala njegovo delo z željo, da narod ostane pri življenju in dočaka svobodo. General M. Nedić je prav tako kot drugi jugoslovanski politiki vezal svoje delo na generala Dražo Mihajlovića, kralja, njegovo vladu in zaupal zaveznikom. Bil je ponosen srbski rodoljub. Jugoslovan, zvest kralju, kateremu je kot višji častnik prisegel. Srbski narod je njegovo žrtev poplačal s srditim bojem še v letih 1946 in 1947. V tem so padli skoro vsi četniški poveljniki. Razbite čete generala Mihajlovića so vztrajale v čačanskem, požarevskem in podrinjskem okrožju do leta 1947. Vse te skupine so padle v boju, ostali so dočakali oznovsko sodbo-smrt, strel v tilnik in brezna.

Zgodovinsko dejstvo je, da se je nemško-avstrijski diplomat Neubacher vztrajno prizadeval uresničiti sodelovanje med Nedićem, dr. Mačkom, Pavelićem in generalom Rupnikom. Dr. Neubacher je po izjavi Mehmeda Alajbegovića večkrat obiskal nemškega poslanika Kascheja v Zagrebu z željo, da bi se Hrvati in Srbi sporazumeli in zgladili svoja nasprotstva. Diplomomat tega ni dosegel niti po umiku srbske vlade v Avstrijo. Draža je ostal z glavnino četnikov, komunistični tisk jo ocenjuje na 60 tisoč, v Srbiji. Ljotićevski srbski prostovoljski korpus in enote dinarske četniške divizije, Jevdjevićevega in črnogorskega korpusa so prišle v območje na slovenski Kras in Primorje z namenom, da se združijo z zavezniki, ki so se že bližali Benetkam in Trstu ter se premikali preko Južne Tirolske proti Avstriji.

Zaskrbljenost v Ljubljani

28. aprila 1945 sem preko nemške telefonske zveze dobil v privatnem stanovanju v Rdeči hiši na Poljanski cesti stik z zveznim nemškim častnikom pri četnikih Skobernetom iz Celja. Celjski znanec iz mladinskih dni je podvomil o angleškem prehodu čez Slovenijo. Bržkone je imel že poročila o prodoru zaveznikov preko Tirolske, kjer se jim je predala nemška vojska. Naslednji dan 29. aprila sem telefonično govoril s poveljnikom Vuletom Rupnikom. Poznal je očetov načrt o domobranski obrambi skupno s četniki in drugimi v gorenjskem kotu in je zato branil področje od Postojne do Vrhnike. Umikajoče Nemce je pregovoril, da se niso vmešavali v njegova povelja.

Četniške skupine so se po bojih s partizani umaknile 1. maja s položajev, branile Gorico in prečkale Sočo, prišle v Videm in se predale zave-

znikom. Istega dne sem srečal na Šenpeterski cesti blizu cerkve domobranskega stotnika V. Berlota in poročnika B. Preglja. V prijateljskem pogovoru sta prepričala mojo nevero v Angleže in mi „po zanesljivih vesteh iz Vidma“ preko poveljstva že preorganiziranega domobranstva v slovensko vojsko zagotavljala, da so četniki iz Vidma že poročali o uspešnem in prijateljskem srečanju z zavezniki. Angleži so jih dejansko le razorožili. O domobranstvu so takrat odločali general Krener, polkovnik prof. Mirko Bitenc in njegovi najbližji.

„Slave, ne govori mi o generalu Rupniku in njegovem načrtu! Vse bo v redu. Kmalu bomo imeli slovensko vlado brez Rupnika in vašega 'vrtca'.“ Skrb za domobranstvo nam je narekovala, da smo obiskali vseuč. prof. in diplomata Pitamica, samega Mihelčiča in še nekaj drugih odličnih vojakov, da bi nam v težki uri bili svetovalci.

NOS je 3. maja oklical v Sokolskem domu na Taboru Svobodno Slovenijo v združenju Jugoslaviji pod žezlom po Angležih že odstavljenega kralja Petra II. Enodnevna vlada je kmalu sledila naši, Rupnikovi skupini s časnikarji in drugimi na Koroško. Zdomski tisk je o tem in posledicah v 40 letih potrošil mnogo črnila.

Protirevolucionarne sile so bile velike

General Milan Nedić je bil velik osebni prijatelj generala Leona Rupnika. Njegov mlajši brat, divizijski general Milutin je kot poveljnik kraljevskega jugoslovanskega letalstva svetoval Rupnikovem sinu Evgenu, da se je odločil za letalstvo in postal kraljevski letalski častnik. Kot zaupna oseba je sodeloval tudi pri letalskem odhodu kralja Petra in njegove vlade v tujino.

Stotnik Evgen je to duhovno sorodstvo oživiljal z zvezami s prof. Vilskovskim v času slovenske in srbske protirevolucije. Emigrant iz carske Rusije se je kot letalski prostovoljec udeležil nemškega napada v Ukrajini. Razočaran nad Nemci, ki so surovo ravnali z Ukrajinci, se je vrnil v Belgrad in sodeloval z generalom Nedićem in po njem držal tudi zvezo z generalom Rupnikom. Evgen Rupnik mu je v zahvalo po prihodu v Ljubljano pomagal po svojih dobrih zvezah, da se je umaknil v švico in od tam pozneje v ZDA. Tudi stotnik Černé je po Evgenovi izjavi sledil isto pot in odnesel s seboj Rupnikovo pismo za London. Zboraš, Celjan Cergol, mi je l. 1944 zagovarjal, da je Ljotić imel redne zveze s srbsko vlado. Ljotić se je smrtno ponesrečil, general Milutin Nedić pa se je skupno z ženo zastrupil, ko so ga Amerikanci hoteli izročiti Titu.

Protikomunistične vojaške enote v Srbiji, na Hrvaškem in v Sloveniji so predstavljale nepovezано silo. Mnogi trdijo, da bi te združene sile lahko vsaj nekaj časa vzdržale in branile Slovenijo, kakor je to predlagal general Leon Rupnik. Tito je že mesec potem imel hude spore z zavezniki, ki so zasedli Primorje in Trst. Skupen nastop bi morda spremenil Churchi-

llovo mnenje o Jugoslaviji, „ki so jo požrli komunisti“ (Churchillovi spomini).

Sto let povelečevano jugoslovenstvo se je razblinilo, ker ni imelo jasnih političnih temeljev in ciljev. Jugoslovanski narodi so že mnogo prej opustili idejo „zedinjenja“, Tito ga je znova prisilil z lažno federacijo potem, ko je ves čas revolucije zagotavljal narodom svobodne republike. Jugoslovanski protirevolucionarji so zgubili čez 300 tisoč vojakov in civilistov.

„Le komu vse sem jaz verjel!“

Padel je general Nedić, prav tako general Rupnik in tisoči slovenskih domobrancev. Komunisti so besno iskali Dražo, končno ga zgrabili, postavili pred sodišče in ustrelili. Draža Mihajlović, z liscami na hrbtu, je prisotnim dejal: „Le komu vse sem jaz verjel!“

Ravna gora je zgodovinsko dejstvo, ki bo svobodeželjnemu srbskemu narodu z Dražom ostala simbol njegovega boja za svobodo.

Besede o bodočnosti

Kot slovenski begunec, štajerski izgnanec v šiljegovcu pri Džunisu sem napisal te vrstice v zahvalo srbskemu narodu in generalu Nediću, ki nas je v hudih časih preganjanja sprejel in ščitil. Bilo nas je na tisoče v Srbiji, še več na Hrvaškem. Preteklost nas uči (vse južnoslovenske narode), da nas bo resnična jugoslovanska ideja v bodoče družila, krepila le, kadar bodo vsi naši narodi doživeli svobodo, vsi v svojih svobodnih državah. Zagovorniki starolinijske politike naj se zavedajo, da se bodo naši narodi rešili komunističnega jarma le, če bodo vztrajali v boju za svobodo vseh narodov, vsak v svoji — svobodni državi. Ko bomo premagali te jezove, lahko računamo, da se bodo naši vnuki lahko vrnili v Svobodno slovensko državo, Srbi v Mihajlovićevo Srbijo, Hrvati v Radićevo Hrvaško!

4. septembra letos bo poteklo 40 let usmrtitve očeta

SLOVENSKEGA DOMOBRANSTVA

Generala Leona Rupnika

Spominska svečanost bo 7. septembra 1986 v prostorih Zavišča dr. Gregorija Rožmana ob 11. uri združena s sv. mašo. Za vse domobrance in somišljenike je udeležba častna dolžnost.

BOG — NAROD — DOMOVINA

ARGENTINA IN MOJI VTISI

Novembra 1985 sva z ženo obiskala sorodnike in prijatelje v Argentini. Žena je bila prvič, jaz pa drugič.

Takoj ko smo pristali na letališču, sem opazil, je vse novo, moderno.

Na letališču so naju sprejeli sorodniki moje žene, kateri so ves čas skrbno skrbeli za naju in nama nudili največjo gostoljubnost. Skrbeli so tudi za prevoz z avtom; povsod so naju spremljali in tolmačili vse, kar je naju zanimalo. Ogedali smo več trgovin. Cene so zelo visoke; niso veliko manjše kot tu v Kanadi. Vse cene so mnogo povišali, plač pa ne. Mnogi upokojenci so primorani, da še delajo, ker je pokojnina premajhna. Dobro je, da Slovenci imajo delo, ker so pridni in vestni; zato ima večina svoje hiše; nekateri zelo razkošne. Sedaj pa je kriza in vse predrago za gradnjo.

Buenos Aires je velemesto. Lepe zgradbe. Policije je zelo malo videti po cestah. V Argentini je svoboda, katero pa izkoriščajo kriminalci. Veliko je tatvin in vlomov po hišah, ljudje se zaklepajo in imajo vsa okna zavarovana z železnimi pregradami.

Videl sem večje naselje, taborišče, kjer niso barake, ne pravi šotori, temveč neke vrste kolibe pokrite s pločevino in ob strani stene. V tem naselju ljudje živijo. Povedali so mi, da so ti ljudje delomrzneži. Ker v Buenos Airesu ni nikdar večje zime, lahko stalno tu živijo. Od lakote pa v Argentini nihče ne umre.

Napredek slovenske politične emigracije

Slovenske cerkve in dvorane s šolskimi prostori so dokaz podjetnosti naše politične emigracije — in dobro duhovno vodstvo, kateri je cilj služiti samo Bogu — narodu — domovini. Zato v Argentini nima nobenega uspeha „Slovenska izseljeniška matica“ (SIM), katera je pod vodstvom KP v Ljubljani. Pravilno bi bilo, da bi tudi po drugih državah slovenski duhovniki posnemali one v Argentini!

Slovenska mladina govori slovensko

Presenečen sem bil, ker sta vsak mladenič ali mladenka, rojena v Argentini, govorila z menoj po slovensko. Vsa čast njihovim staršem, ker so svoje otroke naučili njihovega materinskega jezika!

Zavetišče škofa Gregorija Rožmana

V zavetišču je ob nedeljah sv. maša. Tudi z ženo sva bila pri sv. maši. Potem je bil kratek sestanek. Nato pa so dobre kuharice že imele pripravljeno odlično kosilo in nam vsem postregle.

Zavetišče so nama pokazali. Nekaj sob je še praznih; treba je še nekaj zgotoviti in pohištvo postaviti, da bodo gotove za nove stanovalce. Radi

bi tudi napeljali plin za kurjavo, katerega morajo sedaj dovažati.

Upravni odbor zavetišča se trudi vse napraviti, kar je nujno, denarja pa ni. Težko je, ker je vse zelo drago.

Mi v Kanadi moramo pomagati

Takoj ko sva se z ženo vrnila domov, je klicala po telefonu ga. Šušteršič; hotela je zvedeti to in ono. Zanimala se je tudi za zavetišče. Ga. Šušteršič je že pred letom mojo ženo Kristo prosila, da bi kaj organizirali tu v Kanadi za pomoč zavetišču. Ali Krista je zbolela, sama ga. Šušteršič pa ni mogla, četudi bi rada. Krista ji je povedala, da zavetišče nujno potrebuje denarno pomoč. Takoj sta se zmenili, da bosta organizirali v naši slovenski dvorani kosilo; da bo vsaka plačala polovico, kar bo stroškov za kuhinjo, izkupiček pa bo za zavetišče. Ga. Šušteršič je prosila našega župnika g. F. Slobodnika, če bi dal v najem dvorano. Dovolil je za 16. februar, ko je bila dvorana prosta.

Ga. Šušteršič je prosila g. Križmana pevovodja zbora „Slovenski fantje na vasi“ v Torontu če bi hoteli nastopiti v Hamiltonu. Povedala je, da bo čisti dobiček za Zavetišče škofa Gregorija Rožmana v Argentini. G. Križman je takoj obljubil, da bodo prišli. Krista pa je naprosila še drug slovenski zbor „Mavrico“ iz Toronta; tudi ta je obljubil, da pride.

Zelo nas je skrbelo, če bo lepo vreme, ki pa nam ni bilo naklonjeno; močno je snežilo že zjutraj in ves predpoldan. Mislili smo, da morda daljnih ljudi ne bo, za bližnje farane pa smo že vedeli, da jih bo zelo malo.

Bili smo močno presenečeni, ker so oddajeni prišli kljub slabemu vremenu. Dokazali so, da svojim bratom v stiski radi pomagajo.

Ob 11.30 je bila sv. maša, potem pa je bilo pripravljeno kosilo za 200 oseb. Po kosilu je bil pevski koncert „Slovenskih fantov na vasi“, potem pa še koncert „Mavrice“. Oba koncerta sta bila odlična; vse hvale vredna! Oba sta sposobna najbolj žalostnega spremeniti v veselega!

Če bomo zdravi, homo še organizirali pomoč zavetišču. Prosili bi še oba zbora in druge ljudi, da pomagamo našim bratom v stiski.

Imeli smo tudi bogat srečolov. Bilo je 8 dobitkov, katere so podarili dobri ljudje v pomoč zavetišču.

Za Zavetišče so darovali

G. Ziernfeld \$ 200, g. Pogačar \$ 100, ga. Osredkar Mara \$ 100, Tabor Toronto \$ 100, g. in ga. Kuk \$ 80, g. in ga. Vižintin \$ 50, g. in ga. Stražar \$ 40, ga. Mesec Vera \$ 35, g. A. Šemlak \$ 30, g. Matašič \$ 20, g. Golobič \$ 20, g. Opara \$ 20 in g. Rak \$ 20.

Zelo verjetno je še kateri pozneje daroval in bo njegovo ime drugič objavljeno — in količina daru, ki je podaril zavetišču.

Gospema šuštaršičevi in Cerarjevi za pobudo in trud, obema zboroma za sodelovanje in vsem, ki so se odzvali, se odbor Zavetišča dr. Gregorija Rožmana v Argentini doživeto zahvaljuje. Posnemanja vredno!

Leto 1985 in črna, črna gora . . .

Leto, ki je pravkar za nami, jubilejno leto Vetrinjske tragedije, je vsekakor prineslo vrsto presenečenj. Tista dolgo pričakovana beseda: RESNICA, je bila slednjič vržena v obraz ljudem, ki jo že štiri desetletja taje.

Resnica o Vetrinju, Teharjah, Kočevskem Rogu.

Ob debati, ki se je razplamtela ob teh besedah v domovinskem tisku, smo mi zunaj domovine lahko samo strmeli, nekako tako kot Gogoljevi Rusi ob ruski trojki. Seveda je težka roka partije slednjič ukrotila „podivjane vrance“, toda besed, ki so bile zapisane, ni mogla izbrisati; na vprašanja, ki so bila postavljena, bo morala odgovoriti.

In odgovoriti bo morala pošteno, brez prikrivanj, brez sofističnega razlaganja in brez ihtavega dokazovanja, da je zločin, ki ni zločin, in da si to, kar so si privoščili drugi, lahko privoščijo tudi Slovenci.

Kot nekak zaključek, pripis zadušeni debati, izzveni glosa „Krajina s črno črno goro“, ki jo je v ljubljanski Novi reviji, št. 35-36, 1985, objavila Alenka Puhar in jo v naslednjem ponatiskujemo.

Začelo se je potihem, tipajoče, kot bi nekoliko okorne roke preskušale klaviaturo. Potem so počasi vstopali drugi instrumenti, odigrali variacije na isto melodijo, zvok je naraščal in se krepil, glasovi so bili vse bolj rezki in disonantni, forte je prerasel v fortissimo, šipe so začele podrhtevati v oknih, dvorana je začela postajati neznošno premajhna za vse to bobnenje in zdaj jo torej imamo in igramo, to še nedokončano simfonijo. Sredi nje smo in nihče ne more reči, kako se bo končala. Tudi imena še ni dobila. Bi jo mogoče, z naklonom glave proti Čajkovskemu in 1812, krstili 1945? Ali pa bi bolj ustrezalo kaj programskega, recimo Simfonija za rog?

Večina glasov v tej skrbno orkestrirani in aranžirani simfoniji, ki zdaj traja že celo leto, je prežetih s silovitim čustvenim nabojem. A sem in tja se vmeša tudi glas, ki hoče biti trezen, hladen in preudaren. Ob prihodu zime se je oglasil takšen poudarjeno razlagalsko intoniran zvok, ki je hotel z navajanjem hladnih dejstev umiriti pregreto ozračje. Kajti „pri branju posamičnih ugotovitev se človek resnično vpraša, odkod in zakaj toliko nevednosti o zgodovinskih dejstvih“. Navedel jih je nekaj, točnih in netočnih, ugotovljenih in domnevnih, prisotnih in ponarejenih. In le enkrat, na prelomnici med navajanjem in razmišljanjem, med brezosebним in osebnim, je glas nekoliko dvomeče in previdno zataval iz popolne gotovosti:

„Ne vem, kadar pomislim na narodne izdajalce, ne morem mimo črnogorskega naroda in njegovega obračuna s ‚poturicami‘, Turkom preveč vdanimi Črnogorci. Pobili so jih v enkratnem udaru, z enkratnim zamahom so ‚se kot narod očistili‘. Mnogi trdijo, da so s tem rešili svoj narodni

obstanek. Fokol izdajalcev pa je postal stvar ponosa in njihove največje epske pesnitve. Morda se zdi danes to že preveč romantično, kajti v svetu relativnih pojmov in kategorij sodobnega časa postaja že narod relativen pojem, ob njem pa še marsikaj, kar določa njegovo samobitnost v realnosti tega sveta. Morda pa je treba trdneje stopiti v realnost, tako kot to počno drugi.“ (Drago Vresnik, Čigave in kakšne žrtve so bili domobranci, Delo, 8. decembra 1984.)

V nekoliko zamišljenem, malone nostalgicnem tonu, s kakršnim se človek spominja davnih življenjskih odločitev, je bil torej ponujen nasvet, predstavljen model občudovanja vrednega vedenja. Korak je zašel iz območja razlaganja tako imenovanih objektivnih okoliščin, iz dobro uhojene poti opravičevanja in pojasnjevanja o srhljivih časih, ki povzročajo srhljive nagibe in srhljiva dejanja. Korak je stopil na prag in odprl vrata, da bi ponudil zgled ustreznega, ponos zbujujočega ravnanja. Odprl se je pogled na krajino s črno goro.

Mraz, ki je zavel iz te dežele, je bil toliko hujši, ker ni več predstavljal, kaj je bilo, temveč to, kako naj bi bilo: pobijanje je očiščenje, pokol je junaštvo in ponos, pobiti je treba ljudi, da bo skupnost ljudi obstala, z enim samim zamahom, z enim samim strahovitim udarcem... o črna, črna gora...

Ne vem, kako je s črnimi gorami, a vem, da niso svet. Za črnimi gorami se na geografskih in časovnih koordinatah razprostirajo tudi nečrne pokrajine. S čim so si zaslužile, da ostajajo v črni senci? Kakšna amnezija jih je zatemnila, kakšna slepota jih noče videti?

Ne vem, zakaj bi morala utoniti v pozabo ameriška državljanska vojna. Preden se je končala, je Abraham Lincoln ponudil južnjakom spravo in amnestijo. Tedaj, poldrugo leto pred koncem, si je bilo Lincolnovo ponudbo mogoče razlagati kot taktično gesto. Toda njegov naslednik Andrew Johnson je kljub mnogim ugovorom vztrajal pri amnestiji, ker se mu je to zdelo nujno za obstoj naroda.

Ne vem, zakaj naj bi ostala zamolčana angleška velika državljanska vojna sredi 17. stoletja. Karel II. se je postavil po robu vsem represalijam in čas njegove vladavine je bil doba pomiritve, sprave, obnovitve življenja; vsi pojmi so se združili v uradno ime dobe — Restavracija.

Ne vem, zakaj bi črna senca amnezije legla na Grčijo. Tam je bila ubesedna amnezija in tam je za njo dobila mesto v besednjaku amnestija. Štiristo let pred Kristusovim rojstvom, prvokrat v zapisani zgodovini, se je neko ljudstvo odločilo razglasiti amnestijo za izdajalce, obrzdati maščevalnost, obvladati gon po prelivanju krvi, iz pozabljenja izpeljati pojem odpuščanja. Skoraj pol stoletja peleponeških vojn, množica trupel, ruševin in pogorišč, slepota oči in slepota duha — potem pa nenadoma, leta 403 pred Kristusom, ne več slepota vesti: Atene se odrekaajo maščevanju nad ljudmi, ki so krivi sodelovanja s šparto. Atene se spominjajo, Atene ne pozablajo, toda Atene razglašajo a-mnestijo.

Atene petega stoletja pred našim štetjem, Atene v svoji zlati dobi,

mesto Perikleja in Sokrata in Sofokleja in Platona. Mesto ponosa in junaštva in epov in dram in tragedij in filozofskih razprav. Mesto, kjer je Antigona iz globine amfiteatra sporočala ljudem: „Zato, da ljubim, ne da sovražim, sem na svetu.“ Kreon je na to usekal z besedo: „Dokler bom živ, ne bo tu ženske vlade!“ A čez nekaj let je prevladal Antigonin glas.

V Atenah tega časa so veliko razglabljali o grozi, ki je v človeku, in o grozotah, ki se iz tega porajajo. Poznali so najrazličnejše metode za očiščevanje strupa, ki se nabira v človeških dušah, od romanj in misterij do pohodov z ognjem in mečem. A zavedali so se, da obstaja še ena pot očiščenja — katarza, očiščenje z besedo.

V Atenah tega časa je bil postavljen vogelni kamen naše civilizacije, prestopljen prag barbarstva. Vzpostavljene so bile osnove umetnosti izpovedovanja in umetnosti vladanja, osnove razumnega razmišljanja in moralnega ravnanja. V Atenah tega časa je v monolitu zakonov zazevala neodpravljava razpoka: so Kreonovi zakoni in so božji zakoni. Kadar se ne pokrivajo, so božji na pravem mestu.

Teh civilizacijskih norm, načrtanih pred 2500 leti, ne moremo ukiniti, zabrisati, izničiti. Lahko se samo delamo, da jih ni. Lahko se zaklenemo iz te civilizacije in se obsodimo na večno romanje po prepadnih črnih gorah.

V teh 2500 letih se je zvrstilo nešteto pokolov in zanje je bilo poiskanih nešteto opravičil. A kadar je človek ostal sam s sabo in za svojim hrbtom začutil pritajene, a kot smrt zanesljive korake erinij, sta mu le zgroženost in kesanje spet vzpostavila človeškost. In kadar je sedel in v treznem razmisleku snoval kreonske zakone, je skušal ujeti sozvočje z božjimi: pravila za restitutio in integrum, odloke o amnestiji, mednarodne zakone o ravnanju z zaporniki in ujetniki, bele zastave z rdečim križem. Da ne bi zgubil sebe in pameti v temi črnega gorovja.

In kadar se je človek te civilizacije, civilizacije logosa in besede, usedel, da bi pogledal v oči svoji zgodovini, prepolni klanj in maščevanj, mu je bilo jasno: Grozo je treba prelivati v besede, ker so očiščujoče, grozote so del naše človeškosti, a bog, ne dopusti, da bi bila najnižja točka tudi edina točka, ne dovoli, da mi postane norma ali celo zgled.

Zato v teh 2500 letih, ki so minila od opustošenja Peleponeza, pokrajina človeškega duha vključuje tudi neskončna tavanja po črnih gorah in prokletijah. Pozna jih in prizna, a samo demoni mu šepetajo, da so to pokrajine njegovega ponosa. Na vrednostni lestvici človeškega vedenja sta ponos in junaštvo neločljivo vezana na težo dejanj. Spominjanje pa je težje kot pozaba, odpuščanje je težje kot maščevanje, pogled v srhljivo pokrajino grobov, ki jih puščamo za sabo, je težji kot zatiskanje oči. Zato se ponos ljudi, vsaj 2500 let nazaj, rojeva iz ravnanj, ki premagujejo človekovo nečloveškost. Tudi na amnestije in sprave in sožitja.

„Največja zasluga Clarendona in kralja, ki zaslužita zanj veliko hvalo, pa je bila, da nikoli nista dopustila splošnega maščevanja nad pristaši parlamentarne stranke“. Trevelyanovo priznanje Karlu II., ki je po državljanski vojni (1642-1646) preprečil novo morijo na Britanskem otočju.

Ducat kraljevih morilcev in Vana, najplemenitejšega izmed služabnikov republike, ki so ostali še živi, so žrtvovali kot krivce in njihova smrt je potešila krik po krvi, ki v Angliji vedno kmalu utihne. Trevelyanovo trezno ugotavljanje, s senco obžalovanja, nad oglašanjem krika po krvi.

Rojalisti so ožigosali 'zakon o odškodnini in pozabljenju', mislili so, da bodo lahko utešili svojo maščevalnost v krvi in na posestvih nasprotne stranke; a v glavnem so bili razočarani in tega Clarendonu niso nikoli odpustili. Še vedno Trevelyan, še vedno isti čas, zaključek iste vojne. In še vedno vztrajanje pri normah, ki so bile prvič začrtane leta 403 pred našim štetjem.

Tudi tako to počnejo drugi.

V tem vsesplošnem trušču in donenju, sredi rezkih glasov o tendencioznem in malicioznem brskanju po zgodovini, med predirljivimi svarili zoper iskanje gnilih vej in grč na drevesu zgodovine, je verjetno potrebna pavza, predah pred sklepnim stavkom. V trenutku molka bi morali obsedeti in si ponoviti: Človeštvo je staro več kot milijon let. V tem času se je že vse zgodilo. Človek je bil lovec na glave in ljudožerec, mučil je in pobijal, odpiral je lobanje in žrl srca premaganih, da bi zadobil sovražnikovo moč. Do neba bi zaudarljalo po krvi, ko je zemlja ne bi milostno vpijala, razkrajala in presnavljala. Zadnjih 2500 let skuša človek biti nekaj, kar je poimenoval civilizirano bitje. Še vedno je morilec, a nehal je množično razstavljanje razčetverjena trupla, na kol nasajene glave in si bahavo vezati za pas posušene lobanje. Začel je dvomiti o očiščevalni moči krvi in odrešilnosti morilskih ritualov. Črne gore niso njegov edini in izbrani habitat.

Alenka Puhar

Dimitrij O. Jeruc

Melanholija

Že prvo listje rumeni,
jesen bridko na vrata trka,
iz megle prav rahlo prši,
a zemlja več vodé ne vsrka.

Kovinsko sivo je nebo,
in smreka hladni večer sanja,
nagnila misel je glavo,
vse nižje h grobu se mi sklanja.

In ta megla kot kruh vsakdanji,
izpija, črpa mojo moč,
da ves ta čas, ta čas sedanji,
na tebe mislim, čakajoč.

MIRKO JAVORNIK – umrl

Nepričakovano nas je 1. maja 1986 v Washingtonu zapustil pisatelj Mirko Javornik.

Rodil se je 26. septembra 1909 v Cerknici. Po končani srednji šoli se je posvetil pisateljevanju, kar je začel že kot študent. Veliko je potoval in tako širil razgledanost. Od l. 1935 do l. 1945 je bil glavni urednik katoliškega lista „Slovenski dom“ v Ljubljani. Leta 1945 je zapustil domovino ter se l. 1948 naselil v Trstu, kjer se je zaposlil pri zavezniškem radiu. Leta 1960 je emigriral v ZDA in bil v službi pri zunanjem ministrstvu vse do upokojitve 1974.

Mirko Javornik je bil pisatelj, publicist, urednik in prevajalec. Njegovo največje delo je zbirka dogodkov iz 1931-1941, ki ga je izdal v knjigi „Pero in čas“ l. 1944, a leta 1980 je izdal še „Pero in čas II.“ — Izrednega pome-

na za novejšo slovensko zgodovino so pa predvsem „Črne bukve“ komunističnih grozodejstev, ki so l. 1944 nastale pod njegovim vodstvom ob soudeležbi številnih sodelavcev, predvsem urednikov „Slovenskega doma“ in so do danes osnovna zbirka gradiva za zgodovino tistih groznih let; česar mu slovensko ljudstvo ne sme pozabiti.

Pokojni je bil velik zagovornik generala Leona Rupnika in ga je vedno branil, kadar je bilo to potrebno. Dne 15. junija 1975 je tudi bil slavnostni govornik na spominski proslavi Zveze Tabor na Orlovem vrhu ob 30-letnici Vetrinjske tragedije. Večkrat je prihajal k sestri v Cleveland. Ob svojem zadnjem obisku aprila 1986 se je udeležil tudi „banketa“-družabnega večera, ki ga dvakrat na leto prireja DSPB Tabor Cleveland in čigar del dobička gre v socialni sklad Zveze Tabor za naše potrebne.

Hvala Ti, Mirko Javornik, za vso čast, ki si jo dajal našim domobrancem in očetu slovenskih domobrancev generalu Leonu Rupniku.

Naj Ti bo miren počitek v ameriški zemlji!

Vsemu sorodstvu naše globoko sožalje.

Taborjani.

Vinko Beličič — Vinko Ošlak — Boris Pahor — Alojz Rebula

SLEDOVI DRAGE

Izbor iz dnevnikov ob dvajsetletnici Drage. Uredil Marij Maver. Opremil Edi Žerjal. Izdala MLADIKA. Tiskarna Graphart. Trst 1985. Str. 190.

Ko so jo že prebrali, so mi uredniki „Tabora“ na začetku tekočega leta potisnili v roke knjigo s pečatom „V oceno“ in mi dejali: „Ti se ubadaj!“

Ker mi Draga, ki je že pojem slovenskega kulturnega in političnega izživljanja, ni čisto neznana (kljub zemljepisni oddaljenosti in osebni odsotnosti), sem se moral nujno vprašati: V kakšno oceno?

Naj „ocenim“ — elito slovenskega sodobnega besedoslužja na osnovi hitroma, mimogrede v osebnih dnevnikih, katerih prvenstveni namen (najbrž) ni bil za javnost, vrženih vtisov in podoživljanj ob priložnosti Drag od 1966. do 1984. leta? — Nesmisel. — Kako naj bi se kaj takšnega drznil „Tabor“, ki ga Vinko Beličič najbrž zaradi pomanjkanja časa tu in tam (morebiti) prelista (že pride do njega), ostali trije pa so za vrsto „kolaborantske“ (domobranske!) pisarije že idejno previsoko in predaleč, da bi jim (apriorno) sploh prišlo na misel, posvetiti ji kakršnokoli zanimanje...

Kaj torej? —

Mimo kakršnekoli drznosti, da bi „ocenil“ dnevniške zapise štirih odgovornih za to knjigo, ki jih je nedvomno stala obilico žrtev (za kar jim je treba čestitati, ker je knjiga dokument dobe), mi ne preostaja nič drugega, kot komentirati (ne oceniti!) vsaj nekatere zadeve v množici vtisov in doživetij, ki so jih Drage 1966 — 1984 zapustile v avtorjih. Komentirati vse, bi mi bilo v danih okoliščinah popolnoma nemogoče; saj bi sicer moral napisati štiri vsaj tako obsežne knjige (za vsakega eno), kot je ta, ki jo imam sedaj prebrano ter s podčrtanji, vprašaji, klicaji in pripombami počekano pred seboj.

Moj splošen vtis je, da je Vinko Beličič zares — „beličič“ (bela vrana), ki skromno (zakaj?), skoraj sramežljivo (preveč!) stopica v sicer glasnem tropu ostalih treh gavranov. Na osnovi njegovih zapisov pač nisem prepričan, da bi bil kaj posebno navdušen z idejnimi osnovami in dosežki doslejšnjih Drag. Po večini se omejuje na vzhičenje ob osebnih stikih s starimi in novimi prijatelji ob priložnostih teh — tečajev (kakšnih?), kakor skoraj dosledno ocenja te kulturne prireditve. Vsiljuje se mi, da nekaj ni čisto v redu z njegovim predrazpoloženjem do teh — tečajev... Zakaj? — Ker je na lastni koži in v neposrednem, pristnem dožemanju slovenskega rodoljuba doživljal leta marksistične „narodno osvobodilne vojne“ (komu-

nistične revolucije prav za časa sovražne okupacije, ko je narod imel na vse strani zvezane roke!) in njenega nujnega produkta — slovenskega domobranstva?! — Kako enostavno je prebrisani žid Freud (in danes še kdo) vse to — pa še resnico — ljubnost in premočrtnost povrhu — rešil s — travmo! —

Vinko Ošlak z vsemi zapisi, ki so užitek zase, dokazuje, da je marksizem, v katerem se je rodil, rasel, šolal (in trpel!), lahko samo gnoj, ki daje sile za rast takšni globinsko zdravi miselnosti, kakršna osvežujoče veje iz njegovih nedvomno najbolj kakovostnih, časovno in predmetno pristnih ter življenjskih izsledkov v tej knjigi — ne glede na to, če se bo vsakdo — vključno jaz — z njimi strinjal. Nekatere njegove domislice so naravnost klasične in bi bilo samo hvalevredno, da bi jih odkril in obdelal v bolj izstopajočem okviru kot je in bo ta priložnostna publikacija.

Ostala dva — Boris Pahor in Alojz Rebula — predvsem še nista popolnoma absorbirala laži o „narodno osvobodilni borbi“ komunistične sodrge in zato zaradi razumljive iredentistične ihte marksizem upošteva vsaj kot enakovrednega sobesednika; ker sta ga pač doživljala samo po njegovi filozofski tangenti, ne pa — po ropu, umoru in požigu — na lastni koži. (Za Boga; resen mislec marksistično géslarstvo iz ropotarnice že zdavnaj preživelih družbenih danosti danes sploh še lahko sprejema kot vsaj diskusije vredno filozofsko tezo??) Zato je prvi hoteni, zavestni zavestni zagovornik in celo poveljevalec Kocbekove idejne (in človeške) protitucije, drugi zaradi krika krščanske vesti očitno še ne ve čisto natančno, na kateri najbolj obsončeni veji bi spletel svoje umirjeno, udobno idejno gnezdo. Oba ne ocenjata pravilno (vsaj pravih, kremenitih, nedvomnih zaključkov ne tvegata!), kakšno prelomnico je pomenila dolomitska izjava, po kateri je bedni Edi Kocbek vseeno še nadalje opródil stalinistični slovenski partiji — vse dokler ga nista primorali, da je sprožil jezik, „Matica mrtvih“ in že prva izdaja „Bele knjige“ nekega nebidogatreba zakotnega zdomskega lističa „Tabora“, ki se po vendar notorični „kolaboraciji“ in celo „prisegi Hitlerju“ še drzne odpirati kljun in celo oznanjati nekakšno domobransko idejno osnovo, ki pa je kljub temu (oziroma prav zato; ker narod večne rodove ne bo pozabil, kaj so mu komunisti storili, za kaj je takrat na Slovenskem šlo!) vdrla v domovino.. —

Ne jaz v daljni Argentini, temveč Vinko Beličič, ki „živi“ v Dragi, na str. 96 zapiše: „Kocbek ni torej nikogar ničesar naučil!“ In za Drago 77 isti Beličič na isti strani zapiše: „Draga se je sukala okoli ideološkega binoma B. Pahor-A. Rebula, ki verujeta v levico in se ne moreta iztrgati sanjarju Kocbeku.“ — Do zadnje črke v knjigi nisem mogel priti do zaključka, da to ne drži, da bi se v 20 letih Drag to obeležje spremenilo; edino, da so se ideje samo še bolj zmedle...

Sodim, da se je celo stavec v tiskarni kar pomočil, ker so mu najbrž še črke zaplesale v navdušenju, ko je na strani 27 postavil Pahorjev in za Drago 70 frenetični vzklik: „Edvard Kocbek je nastopil v Dragi!“ — Pomislite vendar, bedni slovenski kulturni črvojed!...! — Edvard Koc-

bek!!! — Zakaj? — Zato, da je v ekstazi vrhunskega slovenstva na široko zevajočim nekaj desetinaam poslušalcev, ki so se „zgrnili“ v Drago pri Bazovici, da bi bili ovekovečeni na fotografiji — čim bliže slovenske kulturne elite, oznanil sledečo modrost: „Po totalni akciji naroda... v narodno osvobodilnem boju, zdaj narod čuti neukinljivo potrebo po vsem tistem, kar velike dimenzije razvoja puščajo nujno ob strani in kar trenutna tehnično koristna pamet, čeprav je v službi planetarnosti, preskakuje. — Gre za to, da se noben narod ne more odreči svojemu praspominu in prazkustvu, svojim razlagam usodnih dogodkov itd. — Prav tako noben narod na svetu, najmanj slovenski narod, ne more ostati v sebi kot doslej navzoči in veljavni obliki naroda in narodnosti. Dosedanja oblika slovenstva se je začela preživljati... Zato nam preostaja le ena sama pot, takšno preraščanje sebe kot naroda, ki nas bo kot narod povzelo vase v narodovi polni veljavnosti in se vzdignilo na ravnino planetarnega komuniciranja.“ —

No..., neuki butalci, ste slišali? — Si boste končno zabili v vaše rovtarske betice in se končno ravnali po tem, kar vam je sam Edi Kocbek („ob Kocbeku ni bilo drugega enako velikega Slovenca; kajti videti je, da poldrug milijonski narod ne zmore dveh velikih mož hkrati“. B. Pahor, str. 61) zabičal kot smernico za ohranitev in poživitev slovenstva! — Še v daljnji Argentini si je celo Slovenska kulturna akcija (vrhunska zdomska kulturna ustanova!) to vzela resno k srcu, da ne bi ostala rovtarsko domačijska, ampak, če je le kako mogoče, kar avantgarda „na ravnini planetarnega komuniciranja“... — Sedaj razumem, da so režimovski roboti, v kolikor so tu in tam prihajali na Drago, spričo takšnih modrosti obnemeli kot mumije in se gotovo samo zato dosledno niso oglašali k debati... —

Na drugi strani pa Vinko Ošlak na str. 124 z ozirom na prisotnost (ko čečkam te vrstice, že pokojnega) Mirka Javornika na Dragi 79 ohrani: „Oglasila se je pripomba, da bi bilo treba M. J. podkuriti, ker je s svojimi ponarejanji in lažmi bistveno pomagal komunistom do oblasti.“ — Če bi se ta pripomba oglasila kjersibodi, bi jo slovenska kulturna zgodovina lahko prezrla — ne glede na to, da sam slovenski kulturni dalai-lama Jože Vidmar o Mirku Javorniku pravi, da je bil „roka, ki bo prijemala mrtvo snov in odlagala kristale“. Ne bo pa pozabila, da se je ta pripomba oglasila na „demokratski, pluralistični“ Dragi, kjer je vseh 20 let predominantna izvorna laž o — „narodno osvobodilni borbi“ Kardeljeve in Kocbekove OF!!! (Hvala, Vinko Ošlak, za ta dokument. In posebej za komentar.)

Leta 1984 sem bil na tem, da se vsaj za nekaj tednov „povrnem“ v našo staro Evropo. Vse sem načrtoval tako, da bi si nekje tam pri Hertzu najel vsaj kakšnega „fička“ ali „katreo“ in zdrsel do Drage, da bi na njenem pluralističnem forumu v morebitni debati — če bi tako nanese — zinil kaj tudi z domobranskega zornega kota. — Pa je vse padlo v vodo. Ni bilo nič. In sem čisto po marksistični maniri robantil proti svojim delodajalcem, ker se njihovi trgovski načrti tokrat pač niso skladali z mojimi

željami. Ko pa sem prebral to Ošlakovo zabeležko, sem še enkrat več (kolikokrat že?) moral pasti na kolena: Kako neskončno modri so za nas zemeljske žrvičke božji načrti! Če so v Dragi hoteli podkuriti Mirku Javorniku, bi mene kot smrdljivo smet enostavno vrgli v ogenj in pepel sesuli v umazano vodovje tržaškega pristanišča, ki je pogoltnilo že toliko manjših nepridipravov, kot sem jaz... (o čemer bi bilo kar primerno nekoč spregovoriti tudi na pluralistični Dragi!). Posebej, ker vsaj jaz za prমেjduš nisem med tistima dvema, ki ju je patriarh Jože Vidmar izmed 150 slovenskih pisunov „posvetil“ za — pisatelja... (Ne glede na to — če skušam biti vsaj tako skromen kot B. Pahor na str. 62 —, da sva tudi midva z Mirkom Javornikom „menda dala nekaj knjig slovenski književnosti“ — celo med trdim, trdim bojem za fizični obstanek v mrzli, daljnji tujini...) —

Kljub temu, da „primorsko vest preveč boli tragična usoda duhovnika-pesnika Lada Piščanca“, pa na drugi strani nikomur na Dragi 84 očitno ni prišlo na misel, da bi vsaj podkuril tudi Bojanu Štihu, ki je bil v partizanski obveščevalni službi prav na Cerkljanskem in torej nujno odgovoren vsaj za pokol takrat 14 pokončanih ljudi (saj je vendar samo komunistična obveščevalna služba prinašala „dokaze“, kdo je — „izdajalec“ in zato vreden tudi najbolj bestialne smrti!) — Kakšna hipokrezija! — Kristjan Alojz Rebula bi ga celo „poslušal s spoštovanjem, tudi če bi govoril o nogometu“... in se najbrž samo zato kar zadovolji, ko mu Bojan Štih enostavno, brez nadaljnega odgovori, da „sam ni bil vpleten v zadevo“, in pa z ugotovitvijo, da „tako (pač) ostajajo režiserji tistega justičnega udara“ (zverinskega pokola 14 poštenih Slovencev, g. Rebula!) — „skrivnostni“... (str. 188) — Kakšno ritkarstvo, Alojz Rebula, če mi dovoliš to svojo tako priljubljeno prisposodobilo!

Zato pa se je še Vinko Ošlak „nerodno počutil“, ko je na Dragi 83 „prišel k mikrofону narodni poslanec iz prve Jugoslavije“ in „začel — čisto zunaj konteksta — brati pasus iz Kocbekove Listine“, ki „je seveda za pokojnega Edija dovolj neprijeten, saj piše v njem nekritično apologijo revolucijskega nasilja. Sedel sem v prvi vrsti poleg Edijeve vdove in se moral naravnost potruditi, da sem jo pomiril. Slovenci smo v pogledu demokracije in parlamentarizma pač dokaj nevzgojeni“... (str. 177) — Sic!!! — —

Dovolj! —

Še na misel mi ne pride, da bi Dragi kratil pozitivne dosežke, ki jih je nedvomno tudi zabeležila, na osnovi teh nekaj primerov pojmovne zmedenosti (oziroma idejne zjedkanosti); tudi ne, če bi prikazal vse, ki jih je sicer skromna knjiga tako polna, da mi je to tudi tehnično čisto nemogoče.

Zdi se mi, da gre za napačno pojmovanje (ali prikazovanje) pluralističnega dialoga. Samo tako si lahko razložim to zmedo, ki seveda ni samo bolezen Drage; saj se je po 2. svetovni vojni, ki je prekopicnila vse pojme, kot epidemija razlila preko vse Evrope — in od tam pljusnila tudi na ostale celine.

Kozmopolitska Argentina, ta „crisol de razas“ (jaz bi dodal še: — „y de culturas“), je za ta dogajanja posebno povzeten in občutljiv resonančni zaboj. (Buenos Aires je tudi v kulturnem oziru — ameriški Paris!) — Zato bi naš vodilni kritik César Magrini gotovo tudi za Drago ugotovil (če bi seveda lahko prebral pričujočo knjigo), da trpi na „intoxicación de intelectualismo izquierdizante de la autoproclamada élite“ (intoksikacija polevičarskega intelektualizma samozvane elite). Jaz, ki sem ta dokument seveda pozorno prebral (večkrat!), bi preciziral: Gre za rehabilitacijo Edvarda Kocbeka! Vse, kar ni v direktni zvezi s tem temeljnim namenom, so samo zunanji okraski (kamuflača), ki naj te „tečaje“ povzdignejo na „elitno“ raven. (Bogme, prireditelji so se od komunistov nekaj naučili!)

Če je moja diagnoza pravilna, je Draga hudo bolna in bo izhiralala. Ne zato, ker slovenski narod (ne samo komunisti) Kocbekovega prostituiranja ne bo nikdar pozabil. Osnovno pač zato, ker jo bo marksistični komunizem na takšni dialogarski ravni vedno — „okrog prinesel“.

Edini krščanski revolucionar je bil Kristus! 1800 let pred Marxom! Janezu „Dobremu“, ki je skušal biti moderni krščanski revolucionar (kolikateri že?), bi Cerkev kmalu ušla z vajeti... — prav zaradi tega, ker bo marksizem v takšnem „revolucijskem“ dialogu vedno in vsakogar „okrog prinašal“.

Če ne že minula vojna, ko je edini Stalin vedel, za kaj je šlo, pa vsaj teh 40 let po njej nas je pač moralo nekaj izučiti! Ne bodimo torej še nadalje naivni! Ne poskušajmo v isti pisker trpati žerjavico in zlivati vodo!

Če se Draga spričo svetovnega vrenja in presnavljanja ne bo tega še o pravem času zavedla, bo utonila v slovenski zgodovini — brez sledov...

Dr. Stanko Kociper

Tone Šušteršič

„Faraonske“ zamolčane skrivnosti

Zastor Vetrinjske žaloigre je odgrnjen, a ne popolnoma. Ostale so še razne tajnosti v spominih ali zapiskih nekaterih osebnosti, ki so takrat, bodisi v civilu ali v uniformi, zavzemale važna ključna mesta. Po vsej verjetnosti te osebe marsikaj vedo, toda Bog vedi iz kakšnih razlogov se predajajo strogi molčečnosti. Kaj malo ali nič se zavedajo, da leta tečejo, spomini bledijo, porumeneli papirji z zapisi preperevajo v zatohlih predalih in brezupno čakajo „odrešenja“. Usoda dragocenih zapiskov o tistih prežalostnih dogodkih prav tako tragično končajo z upepelitvijo ali na smetiščih, celo od lastnih otrok, „da se iznebijo nepotrebne šare“.

Ustavimo se pri nekih važnih zapiskih, katere utegne prav tako čas prehiteti, če ne bo njih lastnik pohitel in se odločil za objavo. Kjerkoli! Če ne drugje, strani Tabora mu bodo gotovo demokratično odprta! Toda kdo

je pravzaprav pisec teh zgodovinskih spominov? Nihče drugi, kot vsem že predobro poznani g. France Krištof, bivši tolmač pri zavezniškem poveljstvu. Skromna, pa vendar važna takratna vloga! Kot prevajalec je bil v stalnih stikih z zavezniškimi in SNV poveljstvom. Zaradi dobrega posluha in tudi vida je lahko dnevno sledil medsebojnim razgovorom Angležev, videl razne dokumente, navodila, povelja — slučajno ali po lastni iniciativi poleg uradno obveznega prevajanja. Nič nemogočega bi ne bilo spričo raznih govoric, če bi prevajalec mimogrede ne opazil tajno navodilo o postopku izročanja SNV Titovim partizanom. Nastaja seveda vprašanje, če je g. Krištof, čim je videl tak nemoralni ukaz, tudi nemudoma to sporočil poveljstvu SNV in NO. Ako je g. Krištof izpolnil to svojo sveto dolžnost, zakaj vodilne osebe niso ukrepale takoj? So morda samo zase obdržale to tajnost, zaradi možne panike, morda zaradi...? Tudi ni izključeno, da je sam tolmač zaradi tveganosti svojega položaja prav tako obdržal tajnost zase? Na vsa takā ali podobna vprašanja bi mogel odgovoriti le g. Krištof in razpršiti vse upravičene ali neupravičene dvome. Zato na dan z besedo in z zapisanimi spomini!

Zares škoda, da „Svobodna Slovenija“ v prvih letih zdomstva ni izrabila prilike za objavo spominov g. Krištofa. Takratni urednik „Svobodne Slovenije“, sedaj že pokojni Miloš Stare, je imel takorekoč Krištofove zapiske že v svojih rokah, a so se mu takoj izmuznili iz njih. Zakaj? Urednik je namreč želel zapiske „predelati“, čemur pa je nasprotoval Krištofov edini pogoj: „Objavite dobesedno vse ali nič!“

Škoda, da od tedaj ni bilo zaslediti v nobenih zdomskih publikacijah Krištofovih spominov. Pač, Vestnik je leta 1962 v številki 5-6 objavil ne preveč posrečene Krištofove izjave o izredni avtosugestiji, katere žrtve so bili vsi „od prvega do zadnjega“. V tem posploševanju naprti g. Krištof avtosugestijo tudi „zadnjim“. Resnica pa je, da so bili žrtve te izredne avtosugestije samo „prvi“, ki niso ničesar vedeli, govorili pa nadalje, namesto, da bi molčali; „zadnji“ pa le žrtve vdane pokorščine in slepega zaupanje v „prve“.

V davni dobi, pred tisočletji, so v starem Egiptu polagali preminule faraone v mogočne piramidске grobnice. S faraoni vred so bile zakopane tudi premnoge njihove skrivnosti, ki jih še do danes moderni svet ni mogel razvozljati. Vse kaže, da bo poleg raznih skrivnosti bivšega tolmača pri zavezniškem poveljstvu g. Franceta Krištofa doletela podobna usoda tudi „faraonske“ tajnosti vetrinjskih zapisov, čeprav ne — v egiptovskih piramidah.

Nastanek, boj in žrtev slovenskega domobranstva predstavljajo heroiko, ki je doslej manjkala v naši zgodovini. — Zato bo poslej spomin nanj neizčrpen vir, ob katerem se bodo napajali rodovi novih Slovencev pri delu za Boga — Narod — Domovino!

Spomenik Kralja Aleksandra I. v Ljubljani

V TABORU za januar-februar t. l. na str. 13-14 naš sodelavec AZ v svojem prispevku „Kako so se ločevali duhovi“ govori tudi o usodi spomenika kralja Aleksandra I. (umetniško delo kiparja Lojzeta Dolinarja), ki je stal pred poslopjem Kazine v parku Zvezda ob Kongresnem trgu v Ljubljani. — Z ozirom na to nam je drugi sodelavec poslal posnetek spomenika nekaj ur po odkritju; s pripombo, da bi bilo treba še raziskati, kar pripovedujejo nekatere še žive priče, da so namreč Italijani takratni slovenski „konzulti“ pri italijanskem Visokem komisarju predlagali, naj bi bil spomenik demontiran in spravljen v muzeju, pa so se naši velmožje temu odločno uprli. Zato naj bi torej spomenik padel pod „macolami“ laške tehnične čete; kar je kajpak v vsakem slučaju še ena neizbrisna sramota za tisočletno italijansko kulturo. Namesto da bi bila Dolinarjeva umetnina ohranjena vsaj v muzeju, se pač Ljubljančani na vseh vogalih „navdušujejo“ in „inspirirajo“ ob spomenikih Stalinovega vazala Tita in njegove rdeče partizanske sodrge... —

Lovro Tomaževič – 60-letnik

Naš Lovro je zagledal luč sveta 8. avgusta 1926. leta v Kamni gorici na Gorenjskem. Bil je peti otrok v družini. Za njim jih je bilo še šest, a sta dva še čisto majhna umrla. Ljudsko šolo je obiskoval v domači vasi in učitelj Žagar ga je imel zelo rad in ga je očetu večkrat pohvalil, kako vse zna. Spomin ima pa tak, da še danes točno obnavlja večje število tekstov iz slovenske čitanke kar na pamet.

Oče je bil kovač — žebjar, in ker je bila družina velika je Lovrenc kaj kmalu moral prijeti za kladivo. Petnajstletnega ga že najdemo v vigenjcih (kovačnicah) kjer je skupaj z očetom koval žblje planinčarje. Leto kasneje se je šel učiti strojnega ključarničarstva v tovarno Plamen-Kropa.

Tu ga je zatekla nemška okupacija in komunistična revolucija. Ko so Nemci napadli 22. 6. 1941 ZSSR, so se v tovarni Plamen dvignili delavci iz Kroke, nahujskani po dobnavskem učitelju Stanetu Žagarju, poveljniku partizanov na Gorenjskem. V tovarni so razbili vse stroje ter potem odšli partizantit na Jelovico. (Naj omenim, da kamnogoriški učitelj Žagar ni bil nič v sorodu s Stanetom Žagarjem.) Prepričani, da bo vojne sedaj konec v štirinajstih dneh, so se vtaborili na Lipniški planini. Tam so dobro jedli, ker je bila govedina v planini in jim niti ni bilo treba iti krast v dolino. V tistem času so pa Nemci bili na vrhuncu svoje moči in se niso pustili kar tako. Zbrali so nekoliko policije in od več strani vdrli na Jelovico ter so na Lipniški planini našli to slavno vojsko in so skoraj vse do zadnjega pobili. Danes ti nesrečneži počivajo v posebni grobnici v Radovljici pred hotelom „Grajski dvor“.

Delavce iz tovarne Plamen — kar jih ni odšlo v partizane — so nato Nemci razdelili po tovarnah v Kranj (Jugočeško) in na Jesenice in Javornik. Vsa vajeniška šola je odšla na Jesenice. Tu je Lovrenc nadaljeval učno dobo strojnega ključavničarja, toda ne dolgo. Poleti 1943. leta je dobil poziv, da mora iti na „Arbeitsdienst“ v Nemčijo. Ker je pa dobro vedel, da bo od tam moral takoj naprej v nemško vojsko, se je odločil, da gre raje v partizane, kot pa v Nemčijo. Tako je tudi naredil, toda preje

kot v enem tednu dni je v partizanih spoznal, da se ne borijo za osvoboditev, in je zato od njih pobegnil. Prišel je domov in se javil pri nemških crožnikih. Ti so ga poslali v begunjske zapore. Tam so v tistem času zelo pogosto nabirali talce, katere so streljali po širni Gorenjski kot odgovor na bedaste partizanske napade na nemške izvidnice. Izza rešetk begunjskih zaporov je Lovrenc gledal na Jelovico in si v srcu mislil, da je prišel z dežja pod kap. Kot nikoli poprej si je želel svobode. Po enem mesecu so ga izpustili z odlokom, da mora takoj na Ljubelj kopat predor. Šel je tja a se je nemškemu inženirju uprl in zahteval, da ga pošlje nazaj na Jesenice v vajeniško šolo. Tega ravno ni dosegel, toda poslali so ga delat v Kranj v Jugočeško.

Naselil se je v Kranju in od časa do časa prišel za kakšen dan domov. Vaškim terencem in partizanom je bil tako napoti, da so ga nekaj mesecev po izpustu iz begunjskih zaporov prišli na dom streljat. Partizan in partizanka Jarmova Stana iz Kroke sta ga z naperjenim samokresom iskala po hiši, toda hvala Bogu, tisti čas ga ni bilo doma.

Po novem letu 1944. leta je spet prišel na obisk domov in ob povratku v Kranj ga je spremljal do železniške postaje brat Tone. Na poti so ju presenetili partizani in so hoteli samo Lovrenca, toda brat Tone je zato sklenil, da gre tudi on z njim. Odpeljal so ju v Kropo. Še isti dan so ju s patruljo in spremnim pismom poslali na Primorsko v Prešernovo brigado. Ko so prvo noč prenočevali na Prtovču je Lovrenc že mislil na beg, toda ubogal je brata Toneta in za nekaj časa to misel opustil. V partizanih sta se dobila še z drugimi sovaščani in Lovrenc je kar odkrito govoril, da bo pobegnil, ko se mu bo zlomila žlica. Po dveh mesecih se je to tudi zgodilo in sta skupaj z bratom Tonetom še istega popoldne pobegnila. Javila sta se na domobranski postojanki v Gorenji vasi in tam ostala nekaj mesecev, vse dokler se ni ustanovila postojanka v Žabnici, kamor sta bila premeščena. Ko pa se je formirala škofjeloška udarna četa, je bil Lovrenc dodeljen tej četi. Ob umiku na Koroško se je v Tržiču in po klancih proti Ljubelju zadnjič bojeval s partizani.

Ko smo bili že na koroški strani, je mamo najbolj skrbela usoda Lovrenca. Kakšno nepopisno veselje je zavladelo v naši družini, ko ga je v Borovljah prva zagledala najmlajša sestra Ivanka in ga poklicala po imenu. Začudil se je, ko je izvedel, da smo šli vsi od doma, da smo oče, mati in vseh devet srečno prišli na Koroško. Zato lahko rečem, da bi tisti čas na prste preštel tako velike družine, kot je naša, katere vso vojno niso izgubile nobenega člana. Mama se je vsak dan do svoje smrti Bogu zahvaljevala za to dobroto.

Da je pa naš slavljeneц Lovrenc ostal na Koroškem, se mora predvsem zahvaliti svojemu očetu, staremu vojaku Franc Pepetove vojske. Naš oče ni bil šolan, toda vso prvo svetovno vojno je bil vojak in s petimi odlikovanji za hrabrost na soški fronti. Ko je videl mladega sina Lovrenca, da na vsak način hoče z domobranci v Italijo, mu je takole dejal: „Počakaj malo! Še vedno boš lahko šel!“ Ko mu je še ugovarjal: „Danes

gre naša četa, jaz grem tudi!“, je pa oče odgovoril: „Puško naj ti vrnejo, potem pa pojdi. Pa poslušaj me še: pri kanonu na soški fronti na Grmadi smo imeli eno samo puško in kdor je šel na latrino, jo je vzel s seboj. Kako, da greste vi brez orožja v Italijo?“ Pa mu je spet Lovrenc odgovoril, da jim bodo dali novo orožje v Italiji. Izkazalo se je, da je stari vojak vedel več, kot pa nekateri domobranski in narodni voditelji, slepo zaverovani v zahodne zaveznike. Tako sta se Lovrenc in Tone rešila vračanja in strašnih muk ter nasilne smrti. Pred leti mi je dejal bratranec Vinko — partizan —: „Boga zahvali, da nista bila vrnjena. Povsod so ju iskali in povedati ti moram, da jima ne bi mogel nič pomagati!“

Taka je bila Lovrenčeva pot med vojno in revolucijo, opisana v kratkih besedah.

V Avstriji v taborišču je bil navdušen pevec pri zboru in vrsto let še tudi v Argentini. Če ga pa danes še kdo vpraša, zakaj več ne poje, mu čisto preprosto in kratko odgovori: „fušam“.

V argentini se posveča metalurški delavnici, katero ima skupaj z bratom. Najbolj pri srcu pa mu je Rožmanov dom. Je neutruđen sodelavec in odbornik te ustanove in prenekatero uro vsak teden porabi, da bi bilo „rožmanovcem“ čim lepše v zavodu.

Bog Ti daj še vrsto zdravih let med nami!

Brat

K „Poročilu o položaju na Gorenjskem“

Čital sem „Vestnik“ št. 1/1986, kjer na strani 50 med drugim piše:

„Poveljnik domžalske postojanke Cerar je nemčur. Moštvo je nezadovoljno z njim. Vojaških sposobnosti ne kaže.“

Poveljnik domžalske domobranske postojanke je bil CERAR Peter in je bil 16. aprila 1945 umorjen. Ustrelil ga je znani morilec Alfonz Avbelj, čigar partizansko ime je Savo

Pokojni Peter Cerar se sam ne more braniti pred krivičnimi očitki ilegale. Peter Cerar je bil moj prijatelj! Zato ga bom vedno branil pred vsem, česar so ga v ilegali krivično obdolžili!

1.) PETER CERAR NI NIKDAR BIL NEMČUR! Dal je svoje življenje za svoj narod. Bil je zelo zaveden Slovenec!

2.) Vsi domobranci smo ga imeli radi. Tudi mnogi civilisti iz domžalske okolice so ga zelo spoštovali.

3.) Vojaško je bil sposoben in je imel mnogo dobrih uspehov.

Mislím, da Bitenc ni imel pravih informacij!

Pokojni Peter Cerar je imel težak položaj — imel je dva sovražnika: Nemci so morili naše Slovence in so mnogo požigali po partizanski krivdi; partizani so pomorili mnogo več naših Slovencev in so jih pred umorom

zverinsko mučili. Partizani so tudi mnogo več požgali kakor Nemci!

Partizani so Cerarjevo družino preje že dvakrat oropali, zlomili vrata in razbili okna. Več o njem piše v „Taboru“ št. 9-10/1974. Isto je tudi podano v knjigi „Revolucija okoli Limbarske gore“ na strani 272.

Peter Cerar je takrat že vedel, da so partizani nečloveško pomorili že veliko moških, žensk in tudi otrok. Bilo je tudi že očitno, da imajo Nemci in partizani medsebojne zveze, zato je Nemcev na Gorenjskem zelo malo padlo. Družina Cerar ni imela nikogar, da bi jih branil. Zato je Peter Cerar bil primoran organizirati domobransko postojanko, katero je nato zelo uspešno vodil in iz Domžal takoj pregnal partizanske morilce v hribe.

V istem dokumentu se še opisuje in kritizira več poveljnikov, da so vojaško nesposobni, germanofili in nezavedni.

Vsak domobranski poveljnik je moral imeti stike z Nemci, ko je organiziral domobransko postojanko. Istočasno pa so imeli več možnosti preprečiti nemško nasilje nad našim narodom. Vsi domobranski poveljniki so se borili proti komunističnim morilcem. Za katoliški slovenski narod bi bila velika sramota, če bi komunisti, morilci lastnega naroda, ki so vseskozi od 1941. leta uničevali vero in slovenski narod, Slovenijo zasedli brez odpora!

Iz Bitenčevega dokumenta lahko sklepamo, da onim v ilegalni borbi proti partizanskim morilcem domobranski poveljniki niso bili všeč. Ako so mislili, da bi oni v ilegali bili sposobnejši in zavednejši domobranski poveljniki — zakaj niso organizirali postojanke? Dovolj časa so imeli še predno je bila organizirana prva domobranska postojanka!

J. C.

V „Vestniku“ št. 1/1986 je v članku „Iz zapuščine Mirka Bitenca“ v poglavju „Poročilo o položaju na Gorenjskem“ med ostalim zapisano:

„Poveljnik Vodice Lap je istotako nezaveden. Tu so svojega prejšnjega poveljnika Grebena denuncirali Gestapu, ker je snel Hitlerjevo sliko s stene. Zdaj je že zaprt. Denunciral ga je žerovnik (star tercialec).“

Na ta neupravičen in popolnoma lažnjiv očitek se moj pokojni oče ne more zagovarjati, saj njegove kosti že 41 let trohniijo v skupnem grobu gorenjskih domobrancev.

Ob umiku maja 1945. leta je bil moj oče na Ljubelju ranjen, zajet in odpeljan v zapore v Tržič, od tam v škofjo Loko in končno v škofove zavode v št. Vidu. Od tu pa je bil odpeljan na skupno morišče za Kamnikom.

Kot edini preživeli naše družine — trije moji bratje so bili vrnjeni iz Vetrinja: Stanko (24), Blaž (18) in Ciril (16) in počivajo v množičnih grobovih domobrancev: Teharje in Kočevski Rog — sem dolžan odgovoriti na to podlo žalitev mojega očeta sledeče: Zgoraj imenovano izjavo je

podpisal neki MVO. Odkod je ta oseba dobila to napačno poročilo, mi ni znano. Resničnost vodiške postojanke pa je ta: glavni poveljnik te postojanke je bil moj oče. Lap in Grebenc sta bila poveljnika čet in sta ga le nadomeščala v njegovi odsotnosti. Po usmrtitvi vodiškega župana leta 1944 je bil moj oče proti svoji volji imenovan na to mesto, ker je bil edini, ki je nemlačno dobro obvladal. Kot župan je moj oče uničil zapisnik svojega prednika „nemčurja“, v katerem je bil seznam faranov, kateri bi morali biti poslani v zloglasno taborišče Dachau. Nadalje je moj oče rešil tudi dva farana, ki bi morala biti odpeljana v poprej omenjeno taborišče in ju je tako rešil gotove smrti. Prav ta dva, čigar imen se več ne spomin, sta po končani vojni podpisala smrtno obsodbo naši družini.

Nič manj žaljiv za mojega očeta je stavek, ki ga označuje kot „starega tercialca“, kar on nikdar ni bil, ampak je bil samo pošten, veren in zaveden Slovenec! Nekdo, ki je gojil prijateljstvo s škofom Rožmanom, dr. A. Korošcem, banom dr. Markom Natlačenom ter dr. Valentinom Meršolom, še ni nujno, da je zato moral biti „tercia-lec“. Bil je vzoren družinski oče, priljubljen med farani, katerim je mnogo dobrega storil, če je le mogel.

Jože Žerovnik

Pomagaj nam pomagati!

Vedno več je med nami primerov starosti. Ta pa prinaša nadloge, pomanjkanje in osamelost.

„Kaj naj počnem, prositi me je sram...“

Ne čakajmo siromaka na vratih. Pojdimo mu naproti, poiščimo ga, samega v svojem težkem položaju in podajmo mu roko — bratu!

Če ga sam ne najdeš, Socialna pomoč Tabora bo s Tvojim dobrim delom olajšala marsikatero bridkost. Darujte v Socialni fond Tabora!

Nihče izmed rojakov ne sme biti pozabljen!

Z a h v a l a

Podpisani se s hvaležnostjo zahvaljujem vsem, ki so podpirali mojega pokojnega brata Antona v njegovi dolgoletni bolezni. Posebno zahvalo sem dolžan izreči g. inž. Antonu Matičiču, ki je vsa leta osebno skrbel in se zanimal za njegovo zdravstveno stanje, ga večkrat obiskal in tudi poskrbel, da je vsa leta bolezni redno prejemal socialno pomoč Zveze Tabor, katero mu je največkrat osebno prinašal.

V. Ballester, 17. julij 1986.

Franc Petkovšek l. r.

✠ **Mirko Oman**

Pokojni Mirko — domobranski invalid, se je rodil 25. 10. 1925 v Vevčah pri Mariji Devici v Polju.

K domobrancem je stopil l. 1944 v postojanki Devica Marija v Polju. Od tam je bil prestavljen v 24. četo na Pijavo gorico, kateri je poveljeval **Franjo Mejač**. Ob prvem napadu na Pijavo gorico je bil Mirko hudo ranjen v glavo, čigar posledice je nosil vse življenje.

V Argentini je živel v Hurlinghamu, Vel. Buenos Aires, skupno s svojimi. Zadnje mesece je hudo zbolel in mu ni bilo več pomoči. Razmeroma mlad je umrl 6. aprila 1986.

Na zadnji poti so ga spremljali številni znanci in prijatelji. Pri odprtem grobu se je od njega poslovil soborec lic. Ivan Korošec.

Za njim žalujejo: zelo bolan brat Andrej z družino, sestre Joža, Ancia in Mila z družinami ter sestra Jelka.

Naše iskreno sožalje vsem!

Soborci

SPOMINSKA PROSLAVA

V nedeljo, 1. junija 1986, smo se Slovenci iz Velikega Buenos Airesa zbrali v dokaj lepem številu v Slovenski hiši na Ramón L. Falconu, kjer smo počastili naše domobrance, katere so komunisti pred 41 leti masovno pokončali.

Proslava se je pričela s koncelebrirano sv. mašo. V pridigi nam je **dr. Alojzij Stare** povedal lepe misli o Jezusovem trpljenju, ki je omogočilo človekovo odrešenje; tudi trpljenje naših domobrancev, ki je sledilo njenemu zgledu je bilo veliko ter ljubezni polno za naš slovenski narod. Zato so vredni našega spomina, ki naj bo njim najlepši spomenik.

Po končani daritvi smo se zgrnili na dvorišču pred spomenikom, kjer sta pred njega položila venec soborca lic. **Korošec in Urbančič**. Ob glasu trobente so naše misli poromale v Kočevje in drugam, potem pa smo zmolili „Oče naš“ za njih večni mir in pokoj.

Že v veliki dvorani nam je z odra spregovoril **domobranski polkovnik Emil Cof**. Njegove misli so se odvijale okoli pričetka Hitlerjevega napada pa vse do samega konca vojne, ko so brezvestni Angleži poslali v smrt naše domobrance. Poudariti je vredno, da je govornik po dolgih štirih desetletjih teh proslav prvič izrekel vodilo slovenskih domobrancev, ki se je glasilo nekoč in danes: **Bog - Narod - Domovina**. Tri besede, tri najvišje

vrednote, ki predstavljajo idejo zaradi katere so nastali, se borili in bili pomorjeni naši domobranci.

Sledil je zgodovinski prikaz naših priznanih recitatorjev s sodelovanjem pevcev pod vodstvom gospe **Alenke Gaserjeve**. Gospa **Eiletzova**, **Stanko Jerebič** in **Janez Jerebič**, pa so nam doživeto prikazali domobrance v številnih borbah s partizani iz katerih so se vračali domov zmagoviti.

Za odrom se je oglasila domobrantska pesem; peli so jo preživelih domobranci, ki so se premaknili na oder in peli pod vodstvom pevovodja **Omahna**. Na obrazih naših veteranov smo spoznali, da se staramo, a le telesno, njih pesem je odmevala udarno, mladostno kot nekoč, ko so s puško v roki hiteli v naskok na rdeče tolovaje, da obranijo vsega hudega svoj dom in rod.

Proslavo smo zaključili s pesmijo „Oče, mati...“ in tako vnovič potrdili našo zvestobo njim predvsem pa Bogu — Narodu in Domovini.

XVII. REDNI LETNI OBČNI ZBOR „ROŽMANOVEGA DOMA“

8. junija 1986 je bil v Rožmanovem domu v San Justo 17. redni občni zbor za poslovno dobo 1. 3. 1985 do 28. 2. 1986.

Ob lepi udeležbi članov je ob 10.30 uri **predsednik Peter Čarman** otvoril in vodil občni zbor.

Tajnik Jože Žerovnik je podal tajniško poročilo: delovanje in poslovanje te ustanove — dom je dobil bolničarko in upravnika, da ni nobeden od članov odpadel (umrl) v minuli poslovni dobi, pač pa jih je pristopilo devet, bile so tri prireditve, odobren je načrt za napeljavo plina in zaprosen je telefon. Zahvalil se je vsem vidnim in nevidnim dobrotnikom a posebno zahvalo je izrekel **dr. Alojziju Starcu** za versko življenje v tem Rožmanovem domu ter mu čestital k imenovanju za delegata slovenskih dušnih pastirjev v Argentini.

Blagajnik Vencelj Dolenc je podal blagajniško poročilo v novi denarni valuti t. j. Australih.

Prejemki so znašali	A 9.782.80
Izdatki	A 6.583.48
Prebitek	A 3.199.32

V imenu nadzornega odbora je poročal **Marjan Loboda** in zatem je bila dana razrešnica staremu odboru.

Po kratkem odmoru sta bila predlagana za overovatelja volitev: **Čepon Anton** in **Viktor Gerčar**.

Sprejeta je bila predložena odborova lista s predsednikom **Petrom Čarmanom** na čelu. Blagajniško funkcijo je prevzel **Lovro Tomažević** z namestnikom **lic. Iv. Korošcem**. V širši odbor je bil tudi sprejet **Rudi Bras**.

Slučajnosti in sklepi:

Izglasoval se je predlog, da se v bodoče med slovenskimi rojaki ime-

nuje dosedanje Zavetišče dr. Gr. Rožmana **Rožmanov dom** a pri oblasteh ostane isto t. j. dosedanje, ker so za tako spremembo potrebni uradni postopki in sprememba pravil.

Določila se je nova članarina, ki znaša mesečno A 0,50 kar je letno šest Australov. Člani, ki so že upokojeni plačajo le polovično članarino t. j. tri Australe letno.

Odbor obvešča slovensko javnost, da ima **Rožmanov dom** še nekaj praznih sob.

Končno je podal obširno poročilo sam predsednik Peter Čarman, ki ga bomo prihodnjič objavili zaradi jasnih in tehtnih besed, ki jih je izrekel.

Ob zaključku se je predsednik Čarman zahvalil odboru za njihovo nesebično delo, dolgoletnemu blagajniku Vencelju Dolencu se je zahvalil in mu izročil lično darilo, tajnik Žerovnik pa je dal predlog, da se Dolenca uvrsti med častne člane Rožmanovega doma.

PREJELI SMO

THE SOUTH SLAV JOURNAL, Autumn-Winter 1985, Vol. 8, No. 3-4 (29-30). — 7 Chesterford Gardens, London NW3 7DD. — Editorial Board: N. Marčetić MA, U. Loring MA, M. Davis ALA, A. Antić, D. Pleničar, P. Taylor, F. Pomeranz MA. — **CONTENTS: Features:** Aleksa Djilas, The Foundations of Croat Identity (II), Ante Kadić, Evelyn Waugh on the Partisans in Croatia (II). Robert F. Miller, Ethnic and Cultural Factors in Yugoslav Political Development. Georg Vid Tomashevich, The Serbian Question in Current Yugoslav Press and Literature. — **Viewpoint:** Momčilo Selić, Yugoslavia, a Western Blind Spot. — **Economic Affairs:** M. Milivojević, The Yugoslav Multi-Year Debt Rescheduling Agreement of 1985. — **Dissent and Human Rights in Yugoslavia:** U. S. State Department's Report on Yugoslavia. — **CADY List of Political Prisoners.** — **Interview:** Time is running out — Mišo Pavičević's Interview in Duga. — **Memoirs and Reminiscences:** Ljubo Sirc, Among the Liberators (VII). Ch. Drago šporer, Air Force Reminiscences (II). Ljubomir Vuina, From my Wartime Memoirs. — **Documents:** King Peter II's Speech to the Fifth Pan-Serbian Congress in Chicago 29. 6. 1963. Ciril Žebot, The Right to Reply; a Letter to the Editor of Delo (Ljubljana). — **Book Reviews:** Atanas Slovo, The „Thaw“ in Bulgarian Literature; by R. J. Crampton. Wissenschaftspolitik in Mittel- und Ost-Europa; by Mark Cornwall. Patrick Artisien, Joint Ventures in Yugoslav Industry. Shaun W. Topham, Advertising and Socialist Self-Management in Yugoslavia; by Marko Milivojević. Procopis Papastratis, British Policy towards Greece during the Second World War; by Marion Sarafis. Wayne S. Vucinich, The Cominform Split; by Frank Pomeranz. US Helsinki Watch Committee: Yugoslavia, Freedom to Conform. Amnesty International, Prisoners of Conscience; by Ulick Loring. John D. Treadway,

The Falcon and the Eagle, Montenegro and Austria-Hungary; by Peter Radan. Red Star over Prague; by Evelyn Le Chene. — **Letters to the Editor:** Frank Pomeranz, Dr. Peter Urbanc. (Dr. Urbanc odgovarja na nekatero pogleda Ljuba Sirca na Gen. Rupnika, domobranstvo in politike.) — **Further Feature:** George J. Prpić, The South Slavs at the III World Congress for Soviet and East European Studies in Washington, DC. — **Notes on Contributors.** — Kot vedno: toplo priporočamo.

DAROVALI SO

Od 1. 5. 1986 1986 do 15. 6. 1986

ZA ROŽMANOV DOM:

Austral — A

Dr. Est Jože	2.50
Fink Nace	5.—
Jagodic Florjan	5.—
Rojaki iz Rosaria na romanju v Luján	10.—
Keks S. A.	37.52
Odborniki DSPB Tabor Argentina	14.—
Dimnik Dušan	50.—
N. N., San Miguel	20.—
V spomin na pok. Jožeta Albrechta:	
N. N., San Justo	100.—
V spomin na pok. mamo Glavanovo:	
Juvančič Zofija	10.—
V spomin na pok. msgr. A. Oreharja	
Jenko Janez	10.—
Žerovnik Jože	10.—
V spomin na pok. Dorjana Hellerja:	
Lipušček - družina	5.—
V spomin na pok. Mirka Javornika:	
Šerko Dani	15.—
V spomin na pok. Rudija Dolenca:	
Potočnik Matevž	5.—

(v dol.)

Pristavska noč miz. 40	14.—
Pavlovčič Milan	10.—
V spomin na pok. inž. Fr. Gruma:	
Rojaki fare Devica M. Polje	40.—

V spomin na pok. **ženo Vido:**

Dovjak Jože	20.—
ženska liga pri Brez. Mariji,	
Toronto	300.—

TISKOVNI SKLAD TABOR:

Austral — A

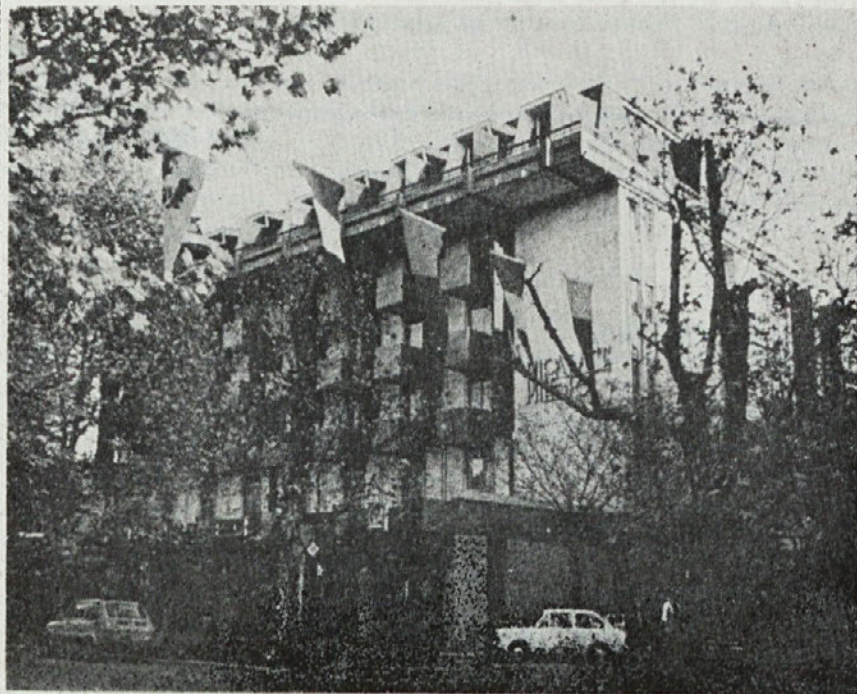
N. N., Argentina	5.—
N. N., Argentina	5.—
N. N., Argentina	2.—
Dr. Est Jože	2.50
Oblak Tinca	7.—
	(v dol.)
Gregorič Lojze	15.—
Gregorin Lojze	8.—
Koritnik Tone	6.—
Longar Albin	6.—
Zupančič Hinko	6.—
Zajec Milan	10.—
Kolarič Rudi	3.—
Pust Milko	15.—
N. N.	3.—
Drev Vili	3.—
Pičman Janez	8.—
Štefec Ciril	1.—
N. N.	6.—

SOCIALNI SKLAD TABOR:

(v dol.)

Skubic Janez	5.—
Gregorič Lojze	10.—
Gaber Anton	26.—
Primorski Večer miza 22 ..	10.—
Koritnik Tone	20.—

**SLOVENSKI HOTEL "PALACE"
V GORICI**

Včera v Rimu — danes v Gorici

Hotel "Palace" — Corso Italia 63
TEL. 82.166 — Telex 461.154 Pal Go I
341 Gorizia — Italia

Correo
Argentine
Sucursal
J. L. Suárez
(Bs. As.)

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 8133

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 2419